

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Ühiskonnateaduste instituut
Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni õppekava

Siim Saavik

**Eesti alternatiivmeedia kanalite Nihilist, Vanglaplaneet ja
Uued Uudised toimimine ning funktsioonid**

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Ragne Kõuts-Klemm, PhD.

Tartu 2017

Sisukord

Sissejuhatus	3
1. Teoreetilised ja empiirilised lähtekohad	4
1.1 Alternatiivmeedia ja selle omadused	4
1.2 Alternatiivmeedia sihtrühm	5
1.3 Alternatiivmeedia liigid	6
1.3.1 Poliitilise taotlusega kanalid	6
1.3.2 Konspirituaalne alternatiivmeedia	7
1.3.3 Rahvameedia kanalid	8
1.3.3.1 Nihilist kui rahvameedia kanal	9
1.4 Alternatiivmeedia kanalid Eestis	11
2. Uuringu eesmärk ja uurimisküsimused	16
3. Meetod ja valim	17
4. Tulemused	19
4.1 Kanalite toimimine	19
4.2 Kanalite funktsioonid Eesti meediamaaastikul	27
5. Järeldused ja diskussioon	34
Kokkuvõte	39
Summary	41
Kasutatud kirjandus	43
Lisad	47
Lisa 1. Intervjuude transkriptsioonid	47
Lisa 2. Valitud kanalite iseloomustused	73

Sissejuhatus

Kui maailmas on alternatiivmeediat ja selle kanaleid uuritud juba pikalt ja põhjalikult, siis Eestis on alternatiivmeediat teaduslikult vähe uuritud. Põhjuseid võib olla mitmeid, kuid peamiseks on kindlasti see, et Eestis on alternatiivmeedia kanalid tegutsenud küllaltki lühikest aega ning mitmed algsed tegutsejad on tänaseks pildilt kadunud.

Seda näitlikustavad minu poolt välja valitud Eesti alternatiivmeedia kanalid. Näiteks loodi alternatiivmeedia portaali Nihilist 2014. aastal, Telegram 2013. aastal, Objektiiv 2015. aastal ja Uued Uudised 2015. aastal. Erandina võib välja tuua Para-Webi, mis alustas 2003. aastal ja Vanglaplaneedi, mis loodi 2007. aastal.

Käesolev bakalaureusetöö uurib kolme Eesti alternatiivmeedia kanalit, mille esindajatega viisin läbi ekspertintervjuud. Intervjuud teostasın portaali Nihilist.fm, Vanglaplaneet.ee ja Uued Uudised.ee esindajatega. Täpsemalt seletan intervjuude valikpõhimõtted lahti valimi peatükis.

Bakalaureusetöö kanalite kirjeldus ja analüüs põhineb kahel peamisel uurimisküsimusel:

1. Kuidas Eesti alternatiivmeedia kanalid Nihilist, Vanglaplaneet ja Uued Uudised toimivad?

2. Millised funktsioone Nihilist, Vanglaplaneet ja Uued Uudised tegijate sõnul täidavad?

Kuna minu poolt läbiviidud töö oli suures osas pilootprojekt, sest taolist uurimistööd pole varem Eestis tehtud, siis puudutavad ka uurimisküsimused võimalikult laia uurimispinda.

Teoreetiliste ja empiiriliste lähtekohtade osas toon välja alternatiivmeedia tunnused, sihtgrupi, liigid ja alternatiivmeedia kanalid Eestis. Lisaks on teooria peatükis kokkuvõte minu seminaritööst (Saavik, 2017), mis näitlikustab Nihilisti kui rahvameedia kanali hinnanguid Eesti ühiskonnale.

Meetodi peatükis seletan, kuidas ma intervjuueeritavad valisin ja millist tehnikat intervjuude analüüsimiseks kasutasin. Tulemuste osas toon välja, kuidas seletavad alternatiivmeedia kanalite esindajad kanalite toimimist ja nende funktsioone oma portaali vaatepunktist.

1. Teoreetilised ja empiirilised lähtekohad

1.1 Alternatiivmeedia ja selle omadused

Kuigi Eestis ei ole alternatiivmeedia enam võõras nähtus, siis on seda tänapäevani vähe uuritud. Sellepärast tugineb antud töö teoreetiline raamistik enamasti välisriikide autorite käsitlustele. Siiski on viimastel aastatel tehtud paar alternatiivmeedia teemalist uurimistööd. Näiteks Mari Suitsi magistratöö käsitles teemat "Vandenõuteooriad kui tõlgendussüsteem ja maailmapilt: vaateid uuele maailmakorrale", mis rääkis alternatiivmeediast läbi vandenõuteooria (Suits, 2012). Spetsiifilisemalt uuris ühte alternatiivmeedia kanalit Telegramm.ee Jaanus Vogelberg oma bakalaureusetöös "Lugejate arusaamad Telegram.ee-st kui alternatiivmeedia väljaandest" (Vogelberg, 2016). Minu enda seminaritöö (Saavik, 2017) "Nihilisti kui alternatiivmeedia kanali hinnangud Eesti ühiskonnale" käsitles ühe alternatiivmeedia kanali kirjutajate hinnanguid, nende vormi ja taotlust Eesti ühiskonna suhtes.

Alternatiivmeediat võib defineerida meediumina, mis vastandub oma olemuselt peavoolumeedia poolt pakutavate sündmuste või teemade representatsioonile ja taotleb sotsiaalset ning poliitilist reformi (Haas, 2004:115). Eestis saab käsitleda alternatiivmeediana näiteks: Nihilisti, Objektiivi, Uusi Uudiseid, Telegrami, Vanglaplaneeti, Para-Webi ja mitmeid teisi kanaleid. Peavoolumeediana käsitletakse seejuures laiema levikuga ja suurema vaadatavusega meediakanaleid. Eestis näiteks: Postimees, Kanal 2, Vikerraadio.

Teisalt tuleb tõdeda, et mõiste "alternatiivmeedia" defineerimine on keerukas, sest see on abstraktne ja varieeruv mõiste. See, mis on alternatiivmeedia mingil ajaperioodil, võib olla hilisema aja peavoolumeedia (Kenix, 2011).

Madisson (2013) kirjutab, et alternatiivmeedial puudub staatiline ja selgepiiriline olek ja tegemist on areneva nähtusega, mille eesmärk on edastada kriitikat peavoolumeedia infoedastamisviiside kohta. Alternatiivmeedia olemus sõltub paljuski sellest, mille vastu parajasti vastandutakse. Selle eesmärk on täita peavoolumeedia edastatud informatsiooni lüngad. Need lüngad ei tähenda ainult teatud teemade katmata jätmist, vaid ka peavoolumeedia piiratud objektiivsust ja väljendusviisi (Madisson, 2013). Seega tuleks mõne kanali määramiseks alternatiivmeediana tutvuda eelkõige selle sisuga: milliseid teemasid

käsitletakse, kuivõrd pakutakse peavoolumeediast erinevaid vaatekohti ning kui palju laiendatakse peavoolumeedias käsitletavaid teemasid.

Madisson (2013) arvab, et alternatiivmeedia alustalaks on multiperspektiivsus, mille puhul vahendatakse fakte isiklikest, ametialastest ja kogukondlikest seisukohtadest, mis teeb keeruliseks faktide ja väärtuste eristamise. Lisaks sellele püüab alternatiivmeedia lõhkuda maailmaasjade seletamise sidusat ja kõikehõlmavat narratiivi (Madisson, 2013).

Meediauurijad peavad **alternatiivmeediale iseloomulikeks tunnusteks** – need meediumi organisatsiooni vormid on:

- **isehallatavad** (Downing, 2001),
- **mittehierarhilised** (Atton, 2002)
- **kollektivistlik-demokraatlikud** (Hochheimer, 1993)
- **Ajakirjanduse stiili muutumine radikaal-populistlikuks** (Atton, 2003)
- **Vastandumine peavoolumeedia neutraalsusele** (Atton, 2003)
- **Allikatele suurema rolli andmine kui peavoolumeedias** (Atton, 2003)

Nende kanalite sisu loovad sageli need inimesed, kes antud teemast personaalselt huvitatud on ning nad kajastavad sündmusi vastavalt enda seisukohtadele (Traber, 1985).

1.2 Alternatiivmeedia sihtrühm

Attoni sõnul tarbivad alternatiivmeediat inimesed, kelle arvates peavoolumeedia ei paku neile piisavalt suures mahus neid teemasid, milles nad tahaksid kaasa rääkida. Ehk teisisõnu tõstab alternatiivmeedia tarbija keskpunkti ja pakub talle personaalsemat lähenemist, muidugi juhul, kui antud temaatika on tarbijale südamelähedane (Atton, 2002).

Alternatiivmeedia on mõeldud teatud eelsoodumustega inimestele, et nad saaksid endale huvipakkuvaid sündmusi teatud kogukonnas mõista ja analüüsida (Rosensteil, 2006: 253).

Alternatiivmeedia kanalid võimaldavad selle jälgijatele isoleerida ennast “kajakambritesse”, kus nad omandavad ainult neid argumente, mis tugendavad nende eelnevaid vaateid (Jamieson ja Cappella, 2008). Selline isolatsioon suurendab tõenäoliselt omakorda polariseerumist ja vaenulikkust teiste informatsiooni allikate suunas (Holbert, Garrett, ja Gleason, 2010; Stroud, 2011).

Alternatiivmeedia aktiivsetel lugejatel on tõenäoline eraldada ennast peavoolumeediast ning sõltuda vaid väikesest informatsiooniväljast, mida pakub mingi kindel kanal. See loob omakorda paradoksaalse probleemi, kus sulgutakse kitsasse informatsiooniringi, mis käsitleb üksikuid probleeme ja ei paku sageli ratsionaalseid lahendusi (Levendusky, 2013).

Kuigi Eestis on alternatiivmeedia lugejaskond Facebooki meeldimiste arvu vaadates küllaltki suur, siis võrreldes Postimehe ja Delfi meeldimistega need praegu võrreldavad ei ole (Tabel 1). Ühtlasi ei kuulu Alexa lehele koondatud veebilehtede kasutusstatistika kohaselt viiekümne Eesti populaarsema portaali hulka ühtegi alternatiivmeedia kanalit.

Samas asuvad Alexa nimekirjas kaheksandal kohal Postimehe ja üheksandal Delfi portaal (Alexa, 2017). Kõik andmed on 17. mai seisuga. Tuleb tõdeda, et täpsemad andmed Eesti alternatiivmeedia kanalite lugejate osas puuduvad ja seega ei saa hetkel põhjalikke võrdluseid luua.

Tabel 1: Kanalite meeldimiste arv Facebookis (Facebook, 17. mai 2017)

Kanal	Telegram	Uued Uudised	Objektiiv	Nihilist	Postimees	Delfi
Meeldimiste arv	58 998	12 816	12 059	10 817	151 905	116 456

1.3 Alternatiivmeedia liigid

Alternatiivmeedia uuringute põhjal võib alternatiivmeedia sees tuua välja veel omakorda kitsamaid jaotusi.

Üks võimalus on jaotada kanalid gruppidesse sisu ja taotluse alusel. Sisu ja taotluse alusel eristuvad kolm tüüpi: **poliitilised**, **konspirituaalsed** ja **rahvameedia** kanalid.

1.3.1 Poliitilise taotlusega kanalid

Tänapäeva infoühiskonna suhtlusvõrgustike rohke kasutamine on tekitanud maailma poliitilistes protsessides tähenduste muutumise (Fenton & Barassi, 2011:179). Need

massisuhtlusvõrgustikud on tekitanud olukorra, kus inimesed võivad poliitilistest protsessidest luua uue loomingulise reaalsuse ja autonoomsuse (Castells, 2009).

Alternatiivmeedia muudab inimeste ja peavoolumeedia vahelisi suhteid ning lihtsustab poliitilisi protsesse ja loob poliitikate tulevikuväljunditele teistsuguse pildi (Sassen, 2004). Ühiskonnast huvitunud, kuid endasse sulgunud sotsiaalse meedia kasutaja, näeb alternatiivses meedias lõputut võimalust banaalse sotsiaalse süsteemi vastu võidelda. Selle motivatsiooni põhjuseks on ennast sotsiaalse süsteemiga siduda (Fenton ja Barassi, 2011:193).

Alternatiivmeedia kanalid on pigem sotsiaalse kommunikatsiooni kaasosalised kui lihtsad informatsiooni edastamise allikad (Tomaselli & Louw, 1990:213). Alternatiivmeedia toob inimestele “mobiliseeritud informatsiooni”, mis on suunatud inimeste poliitilise aktiivsuse tõstmiseks, luues neile meediasisu tootmise võimaluse (Haas, 2004:116).

Eestis kannavad poliitiliste taotlustega alternatiivmeedia rolli kanalid Objektiiv ja Uued Uudised, kus edastatud poliitiline informatsioon on vastukaaluks peavoolumeedia pakutavale.

Alternatiivmeedia on ühekülgne ning kajastab uudiseid pigem negatiivselt. Samas on negatiivsed ja ühekülgsed argumendid mõnikord mõjusamad argumentidest, kus edastatud sõnumile lisatakse ka vastulaused (Zaller 1992, 1996; Chong & Druckman 2010). Selle meedia puhul ei ole oluline lihtsalt faktide kajastamine, vaid võimaluse andmine teatud eelsoodumustega inimestele, et nad saaksid neid sündmusi mõista ja analüüsida (Rosensteil, 2006: 253).

Arvatakse, et alternatiivmeedia muudab inimesed, kes on juba poliitilisest tsentrist eraldunud, veel ekstreemsemaks. See polariseerimisprotsess toimub pigem nende inimeste hulgas, kes on juba enne alternatiivmeedia jälgimist tsentrist eraldunud, kuid mitte nende inimeste hulgas, kelle poliitilised vaated on mõõdukad (Levendusky, 2013). Teisisõnu samameelse meedia tarbijad eralduvad teisest meediast ainult siis, kui neid see huvitab ning nad usuvad seda. Sama printsiip toimub nii alternatiivse kui peavoolumeedia tarbijate puhul (Levendusky, 2013).

1.3.2 Konspirituaalne alternatiivmeedia

Alternatiivmeedia ja konspirituuaalsus on tihedalt omavahel põimitud. Eestis võib konspirituuaalsete alternatiivmeedia kanalite alla märkida Telegrami, Para-Webi ja Vanglaplaneedi.

Konspirituuaalsuse puhul on tegemist holistliku maailmavaatega, mis ühendab omavahel konspiratsiooniteooriaid ja spirituaalsust. Konspirituuaalsus vastandub tänapäeva peavoolu mõtlemisele. Ühtlasi pakub konspirituuaalsus inimestele kindlus- ja selgustunnet (Ward & Voas 2011:104).

Konspirituuaalsuse levikul on väga suur roll internetil ja kui massimeediat (kaasaarvatud peavoolumeediat) usaldatakse järjest vähem ja seda peetakse manipulatiivseks informatsiooni edastamise allikaks. Internet on omandanud oma pakutavate võimalustega “tõeallika staatuse”. Internetist saab “tõesele” informatsioonile otsese ja interaktiivse juurdepääsu ning see annab lugejale võimaluse luua teistsugune tõde (Aupers, 2012: 26).

Konspirituuaalse teooria esindajad on tarbijad (Ritzer, Jergenson, 2010, Aupers 2012 kaudu): nad loevad, arutavad ja kirjutavad ajalugu ümber ning seda tehes toodavad nad sündmustest sageli oma tegelikkuse, mis ühes või teises juhtumis tegelikult toimunud on (Aupers, 2012: 27).

Konspirituuaalsed kanalid seletavad sageli nähtuseid, mida ei ole võimalik seletada ja see paelub inimesi (Aupers, 2012: 27).

Konspirituuaalsus kui poliitilis-spirituaalne filosoofia tugineb kahele põhilisele tõdemusele: salajane grupp kontrollib või üritab kontrollida poliitiist ja sotsiaalset korda ning inimkond läbib teadvuse paradigma nihet, mis annab võimaluse salajase grupiga võitlemiseks (Ward & Voas 2011:104).

Barkuni arvates on igas konspirituuaalses teoorias olemas kolm põhipunkti (Barkun, 2013):

- Midagi ei juhtu ilma põhjuseta
- Kõik on ühendatud
- Miski ei ole nii nagu ta paistab

1.3.3 Rahvameedia kanalid

Mitmeid alternatiivmeedia kanaleid võib kutsuda “rahvameedia” kanaliteks, kus inimesed saavad kirjutada neid kõnetavatel teemadel (Atton, 2003).

Eestis on klassikalise rahvameedia rolli enda kätte haaranud Nihilist, kus kirjutavad inimesed seavad fookuse alla teemasid, mis neid paeluvad.

Rahvameedia (teiste sõnadega amatöörmeedia) kanalites kirjutavad üldiselt inimesed, kellel puudub suurem ajakirjanduslik kogemus või üldse mingisugune ajakirjanduslik taust. Nad kirjutavad ja kajastavad sündmusi kodanikena, kogukonna osana, aktivistidena ja fännidena (Atton, 2009:265). Samas võib Nihilisti näitel välja tuua, et kanali loomine või vedamine on siiski eeldanud teatavat (aja)kirjanduslikku kogemust – Kaur Kender kui platvormi looja ei ole käsitletav tekstiloomes kontekstis amatöörina.

Rahvameedia muudab inimesed poliitiliselt kaasatumaks. Kui inimesed loovad oma meedia, siis neil on kergem ennast ja oma kogukonda esile tuua ning seda meediatüüpi võib vaadelda iseõppimise projektina (Rodriguez, 2000). Rodriguezi (2000) arvates ei ole rahvameedial kui alternatiivmeedial roll ainult vastuinformatsiooni edastamisel. See osundab nendele aktiivsetele ühiskonna liikmetele, kes osalevad protsessides, kus loodakse endale, teistele ja kogu neid ümbritsevale sotsiaalsele keskkonnale teistsugune identiteet, mille kaudu saab võimu teostada (Rodriguez, 2000).

Rodriguez (2000) on toonud välja, et rahvameedia üks tähtsamaid punkte on rahu taotlemine. Kui meedia tahab oma tegevuses taotleda rahu, siis ta peab eemalduma tavalisest ajakirjanduse žanrist, sest massimeedia kajastab sündmusi vaid konflikti poole pealt, sest peavoolumeedial on vaja oma lugu müüa (Rodriguez, 2000).

1.3.3.1 Nihilist kui rahvameedia kanal

Oma seminaritöös (Saavik, 2017) “Nihilisti kui alternatiivmeedia kanali hinnangud Eesti ühiskonnale” olin huvitatud sellest, et kontrollida, mil määral peavad selle kanali puhul paika sisu iseärasused, mida on välja toodud alternatiivmeedia kohta teoreetilistes käsitlustes (Atton 2003). Seminaritöös analüüsisin, mille suhtes Nihilistis kirjutavad autorid hinnanguid jagavad, millises vormis seda tehakse ning mida sellega taotletakse.

Nihilisti võib käsitleda kui alternatiivmeedia veebikeskkonda, kus igal inimesel on võimalik teda paelumatel teemadel kaasa rääkida. Seismine absoluutse sõna-, käitumis- ja mõttevabaduse eest näib olevat Nihilisti keskne väärtus (Oidsalu, 2016). Kuigi portaal on tänaseks töötanud kolm aastat, siis on kindlasti tegu ühe mõjuvõimsama inimeste sõnumite kajastamise hääletoruga Eestis.

Nihilistis saab igaüks kirjutada sellest, mida hing ihaldab. Sellel lehel puudub suurem toimetuslik sekkumine ja hierarhia ehk seal avaldatavate tekstide autorid on oma sõnades võrdsed ning vastutavad seal kirjutatud sõnumite eest sama palju kui veebilehe haldajad. Kuigi Nihilistis leiduvate teemade valik on lai, pole ühiskonnas toimuvate protsesside kajastamine siiski väga mitmekesine. Nihilisti autorite esitatav vastukultuur puudutab peamiselt narkopoliitikat, poliitilisi-ühiskondlikke ning inimestevaheliste suhete probleeme (Saavik, 2017).

Ühiskonnakriitikal on tugev jõud, eriti kui leida sellele toetajad. Nihilisti ühiskondlikke teemasid käsitlevate tekstide hulgas jääb see hästi silma. Inimesed, kes portaalis kirjutavad ja seda loevad, on Eesti ühiskonnast üldiselt sarnasel arusaamal ning see arusaam on pigem negatiivne. Seda näitlikustavad teemad, millest kirjutatakse ning meeldimiste ja jagamiste arvud, mis nendega kaasas käivad. Näiteks minu poolt uuritud tekstide (kriitilisi) hinnanguid jagati riigisüsteemi, isikute, erakondade, peavoolumeedia ja mitmete teiste teemade kohta. Need hinnangud puudutasid paljuski sarnaseid probleeme, tõekspidamisi ning arusaamu Eesti ühiskonnast (Saavik, 2017).

Töö käigus analüüsisin 2016. aasta jooksul 20 Nihilistis ilmunud kirjutist, mis käsitlesid Eesti ühiskonnas toimuvat. Põhilised hinnangute kategooriad Eesti ühiskonnale olid järgmised:

- 1. Viha ja kriitika (riigi)süsteemi vastu;**
- 2. Konkreetsete isikute, inimgruppide ja ühenduste kritiseerimine;**
- 3. Hirm ja ebavõrdsus inimeste vahel;**
- 4. Inimese kaasarääkimise vajadus;**
- 5. Kriitika peavoolumeediale.**

Nihilisti ühiskondlikel teemadel kirjutatud tekstide kriitika jagunes sageli üldiseks ja konkreetseks (Saavik, 2017). Palju räägiti mingite abstraktsete asjade muutmisest ning nende parandamisest, samas ei tulnud välja, mida või keda muuta tahetakse. Sellised autorid olid ennast lukustanud oma informatsiooni mulli, kust võeti vastu selliseid seisukohti, mis nende teooriat vaid kinnitasid (Saavik, 2017). Siit koorus välja üks punkt, mida mitmed alternatiivmeedia vaatlejad on iseloomustanud sõnaga “kajakamber”, mis on nähtus, kus

inimene omandab ainult neid argumente, mis toetavad nende vaateid (Jamieson ja Cappella, 2008).

Teisalt oli väga konkreetset kriitikat, kus autor oli ise teemat lähemalt uurinud ja valdas selle peensusi. Nende ühisnimetajaks võib pidada poliitilise reformi ja sageli isegi revolutsiooni vajalikkust. Mitmes tekstis oli see ka üldiselt kirjas, kuid peaaegu kõikides kaudselt (Saavik, 2017). Ja see on otseselt üks tagajärg, mida üks alternatiivmeedia kanal ideaalis taotlema peab. Alternatiivmeedia vastandub peavoolumeediale ning taotleb poliitilist ning sotsiaalset reformi (Haas, 2004:115).

Ühiskonnakriitikal on tugev jõud ja ühepoolsed argumendid mõjuvadki sageli mõjusamalt, sest neid on kergem vastu võtta kui argumenteeritud lugusid (Zaller 1992, 1996; Chong & Druckman 2010). Sellist ühekülgselt käsitlemist oli väga suures osas minu seminaritöös uuritud tekstides (Saavik, 2017).

On väidetud, et inimesed tarbivad alternatiivmeediat sellepärast, et peavoolumeedia ei paku neile piisavalt suures mahus teemasid, millega ennast siduda ja kaasa rääkida. Alternatiivmeedia tõstab tarbija uudiste keskpunkti ja pakub seeläbi personaalsemat lähenemist (Atton, 2002). Nihilistis pakutakse inimesele võimalust olla ise uudiste tootja, mis on kõige personaalsem meedias kaasrääkimise viis. Iga inimene, kellel on mingi teema vastu huvi, valib selle kajastamisel oma käsitluse ja tooni. Kusagil pole öeldud, milline see käsitlus või toon olema peaks ja see kujuneb inimese enda loomeprotsessi käigus (Saavik, 2017).

1.4 Alternatiivmeedia kanalid Eestis

Alternatiivmeedia kanalitest ülevaate saamine ei ole lihtne. Olen püüdnud seda teha Eesti kanalite näitel. Selleks markeerisin esmalt peamised välisautorite käsitlustes väljatoodud alternatiivmeedia iseloomulikud jooned ja hakkasin nende olemasolu otsima kanalite puhul, mida Eestis üldiselt peetakse alternatiivmeediaks.

Need on Nihilist, Telegram, Objektiiv, Uued Uudised, Para-Web ja Vanglaplaneet. Järgnevalt selgitan, kuidas selle loeteluni jõudsin.

Meediauurijad peavad **alternatiivmeediale iseloomulikukeks tunnusteks tervet rida omadusi** – Alternatiivmeedia kanalid on:

- **isehallatavad** (Downing, 2001),
- **mittehierarhilised** (Atton, 2002)
- **kollektivistlik-demokraatlikud** (Hochheimer, 1993)
- **Ajakirjanduse stiili muutumine radikaal-populistlikuks** (Atton, 2003)
- **Vastandumine peavoolumeedia neutraalsusele** (Atton, 2003)
- **Allikatele suurema rolli andmine kui peavoolumeedias** (Atton, 2003)

Neid tunnuseid arvesse võttes tegin Eesti alternatiivmeedia kanalite valimisel kitsenduse ja seadsin fookusesse ainult internetimeedia kanalid.

Christian Fuchs (2010) on välja toonud interneti alternatiivmeedia tüpoloogia. Kuigi erinevate alternatiivmeedia kanalite tüpoloogiaid on üheksa erinevat (Fuchs, 2010:187), siis sobisid minu uuritavad portaalid interneti alternatiivmeedia kanalite hulka.

Siiski on minu poolt valitud kanalite puhul kaks anomaaliat. Telegramil ja Uutel Uudistel ilmuvad ka ajakirjad, kuid kanaleid võib ikkagi eelkõige määratleda interneti alternatiivmeedia kanaliteks, sest internetilehekülje vaatamise mastaabid on suuremad kui ajakirjal.

Lisaks sellele eraldasid valimi kitsendamiseks need alternatiivmeedia kanalid, kus ei ole viimase aasta jooksul ühtegi postitust tehtud või mille alternatiivsus ei kajastu enamiku portaali ulatuses. Ei vaadelnud ka kanaleid, mis olid marginaalsed ja vähetuntud. Nende hulka kuulusid mitmeid alternatiivsed internetiväljaandeid. Näiteks: kodanikeühendus Puhas Taevas, Loodustöhter, Vabade Kodanike ühendus, Teabeleht, Arvamusleht, Islam.ee ja teised.

Ühtlasi jäid välja kultuuri ja ühiskonna portaalid, kust võib küll leida peavoolumeedia vastaseid punkte, kuid neid ei saa otseselt alternatiivmeediaks nimetada. Sellised olid näiteks: Memokraat, Vikerkaar, Sirp ja teised. Sirpi ja Vikerkaart on keeruline juba sel põhjusel alternatiivmeediaks liigitada, kuna nende rahastamine toimub maksumaksja rahast SA Kultuurileht kaudu ning nende eesmärk on eesti kultuuri arengu toetamine.

Viimaseks jätsin välja igasugused peavoolumeediale vastanduvad blogid, millest küll leiab alternatiivmeediale omaseid tunnuseid, kuid nende rohkuse tõttu selles töös neid ei kajastata.

Alternatiivmeedia mõiste on väga varieeruv ning sageli on nende piirid õhukesed. Mingil ajahetkel võib olla üks kanal alternatiivmeedia, teisel hetkel juba peavoolumeedia (Kenix, 2011). Näiteks ajaleht Kesknädal oli Keskerakonna opositsiooni-aegadel määratletav kui alternatiivmeedia kanal, kuid partei võimuletulekuga selle positsioon mõnevõrra muutus, ning üheselt alternatiivmeedia kanaliks on seda keeruline määratleda. kanaliks. Ühtlasi saame me võtta Raadio 2 saate “Hallo, kosmos” ja öelda, et see saade on alternatiivmeedia saade, kuid teisalt ei käi see terve Raadio 2 kohta. Sama käib näiteks Tallinna televisiooni kohta, kust võib leida alternatiivse sisuga saateid, kuid kas saab öelda, et terve telekanal on alternatiivne?

Neid parameetreid arvestades valisin välja kuus Eesti alternatiivmeedia kanalit, mis sobitusid antud tunnustega. Minu poolt välja valitud kuus Eesti alternatiivmeedia kanalit: Nihilist, Telegram, Objektiiv, Uued Uudised, Para-Web ja Vanglaplaneet sobitusid kõik vähemalt pooltesse alternatiivmeedia väljatoodud tunnustesse (vt tabel 2). Kõikidele nendele tunnustele vastavad Nihilist ja Para-Web.

Tabel 2: Minu poolt valitud kanalite sobitumine alternatiivmeedia tunnustega

Kanal	Mittehierarhiline	Kollektivistlik-demokraatlik	Ajakirjandusstiili muutumine radikaalseks	Vastandumine peavoolumeedia neutraalsusele	Isehallatavad	Allikatele suurema rolli andmine
Nihilist	x	x	x	x	x	x
Telegram			x	x		x
Objektiiv			x	x		x
Uued Uudised			x	x		x
Para-Web	x	x	x	x	x	x
Vanglaplaneet			x	x		x

Kui neid tunnuseid lähemalt vaadata (Tabel 2), siis jääb silma, et need jagunevad piltlikult öeldes kaheks – korralduslikeks ja sisulisteks. Ühed tunnused käivad haldamisküsimuste kohta ehk kes saavad alternatiivmeedia kanalis sõnumeid edastada, millist kontrolli avaldamise üle teostatakse ja kui vabad on autorid oma sõnavõttudes.

Teise tunnuste bloki moodustab peavoolumeedia vastasus ning sõnumite edastamise toon ning meelsus. Need näitajad on minu poolt uuritavates kanalites kõigil olemas.

Kuigi kanalid on kõik Eesti alternatiivmeedia esindajad, siis varieeruvad alternatiivmeedia kanalid üksteisest funktsioonide poolest (vt tabel 3).

Selgelt eristuvad Objektiiv ja Uued Uudised, kelle põhiliseks eesmärgiks on teatud maailmavaate ja poliitika kaitsmine. Kusjuures mõlemal kanalil on küllaltki sarnane konservatiivne ideoloogia. Tegemist on selgelt poliitiliste kanalitega, mis püüavad peavoolumeedia poolt toetatud ja Eesti suurematele erakondadele omast maailmavaadet õõnestada ning tõsta esile Eesti Konservatiivset erakonda. Rahvuslust propageerivate uudisteportaalide põhilised teemad on pagulased, kooseluseadus, valitsuse ja ajakirjanduse umbusaldamine (Eylandt, 2016).

Teise grupi moodustavad niinimetatud konspirituuaalsed alternatiivmeedia kanalid, kuhu kuuluvad Telegram, Para-Web ja Vanglaplaneet. Nende kanalite peamine eesmärk on pakkuda jälgijale maailmaasjades teistsuguseid tõlgendusi. Klassikalised teemad, mida maailma ja ka Eesti konspirituuaalsed kanalid lahkavad on: uus maailma kord, ebavõrdsus inimeste vahel, alternatiivmeditsiini propageerimine ja “tegelikult” tõe moonutamine (Suits, 2012).

Kolmanda ja eraldi kategooria alla sobitub nimetatud kanalitest ainult Nihilist, kus inimesed saavad kirjutada teemadest, mis neid köidab ehk tegu on nii öelda rahvameedia kanaliga. Nihilisti eristabki teistest kanalitest see, et seal ei ole seatud mingisuguseid ideoloogilisi piire. Nihilist näib seismast absoluutse sõna-, käitumise ja mõttevabaduse eest (Oidsalu, 2016). Lisaks sellele on Nihilistis võimalik avaldada oma ilukirjanduse ja luuletekste, mis teeb lehe mitmekesisemaks.

Tabel 3: Eesti alternatiivmeedia kanalite jagunemine

Poliitiline	Konspirituuaalne	Rahvameedia
Objektiiv	Telegram	Nihilist
Uued Uudised	Vanglaplaneet	
	Para-Web	

Kuigi tegu on erineva suunitlusega kanalitega, siis neid kõiki ühendab peavoolumeediale vastandumine ja erinevate vaatenurkade pakkumine. Ühtlasi võib öelda, et tegu on Eesti alternatiivmeedia kanalitega, mis tegutsevad peaaegu täielikult internetis.

Tuleb märkida, et paljud Eesti alternatiivmeedia kanalid toimivad mitmes aspektis nagu peavoolumeedia kanalid. See tähendab seda, et sisutootmine ei ole vaba ning seda kontrollib kindel toimetus. Kanalisiseselt on kujunenud välja kindel hierarhiline struktuur. Kõik soovijad ei saa enamikus Eesti alternatiivmeedia kanalites sõna. Kuigi mitmed alternatiiv- ja peavoolu kanalid toimivad sarnaselt, siis rahaliste vahendite poolest on alternatiivsed kanalid tunduvalt kehvemas seisus. Mitmed neist elavadki väheste rahaliste vahendite tõttu varjusurmas, sest ilma vahenditeta pole võimalik arendustegevust teha.

2. Uuringu eesmärk ja uurimisküsimused

Uuringu eesmärk on analüüsida kolme Eesti alternatiivmeedia kanali (Nihilist, Vanglaplaneet ja Uued Uudised) toimimispõhimõtteid ja nende eesmärgi. Selleks viisin iga kanali esindajaga läbi intervjuud.

Töö põhineb kahel uurimisküsimusel:

- 1. Kuidas Eesti alternatiivmeedia kanalid Nihilist, Vanglaplaneet ja Uued Uudised toimivad?**
- 2. Millised funktsioonid Nihilist, Vanglaplaneet ja Uued Uudised tegijate sõnul täidavad?**

3. Meetod ja valim

Viisin bakalaureusetöö tarbeks läbi kolm individuaalset ekspertintervjuud. Intervjuude eesmärk oli teada saada, kuidas kolm Eesti alternatiivmeedia kanalit toimivad ja mis on nende kanalite funktsioonid Eesti meediamaaastikul.

Kuna jagasin eelnevalt uuritavad Eesti alternatiivmeedia kanalid kolme rühma (poliitiline, konspirituaalne, rahvameedia), siis tegutsesin põhimõttega, et igast rühmast oleks üks intervjuueeritav. See oli tähtis sellepärast, et erinevate suunitlusega kanalite esindajad saaksid küsimustele vastata oma vaatepunktist. Ühtlasi andis see minu uurimistööle suurema võimaluse analüüsida ja võrrelda erinevate kanalite toimimiseesmäärke ja põhimõtteid.

Valisin intervjuueeritavateks Kaur Kenderi (Nihilist), Peeter Proos (Vanglaplaneet) ja Urmas Espenbergi (Uued Uudised). Kõik mainitud nimed on antud alternatiivkanalite tegutsemise algatajad ja eestvedajad ehk teisisõnu teavad nemad kõige paremini, kuidas nende juhitud kanal toimib ning on seetõttu minu töös paigutatud eksperdi rolli.

Ekspertintervjuud viiakse läbi inimestega, kelle kogemused on mõne ala eksperdina huvipakkuvad ning kellelt soovitakse koguda selle ala kohta faktiteadmisi (Lepik, Harro-Loit, Kello, Linno, Selg, Strömpl, 2014). Osaleja ja eksperdi määramine sõltub intervjuu eesmärkidest ja paikapandud valimist (Lepik jt, 2014).

Kuna ekspertintervjuusid oli kolm, siis ei pruugi tulemused anda täielikku pilti Eesti alternatiivmeediast. Kuigi üritasin kanalite liigituse puhul ära katta kõik erinevad Eesti alternatiivmeedia kanalite tüübid, siis on tõsiasi, et isegi ühe grupi sees võivad kanalid paljuski erineda.

Näiteks konspirituaalsete kanalite hulgas oli veel Telegram, mis võrreldes Vanglaplaneediga toimib täiesti teistsuguselt. Telegram toimib nagu peavoolumeedia kanal, kus on kindlad toimetajad ja toimetamispoliitika. Kuigi teemad, millest kirjutatakse, on küllaltki sarnased, siis kindlasti ei saa ühe lehekülje kohta kogutud informatsiooni täielikult teisele üle kanda.

Selleks, et uuringul oleks suurem üldistusjõud, oleks võinud läbi viia rohkem ekspertintervjuusid, kuid antud teema uurimine ei ole alternatiivmeedia kanalite avaliku kuvandi tõttu lihtne ning sellepärast on keeruline saada tegijatelt nõusolekut uuringus osalemiseks.

Kuna tegemist on poolstruktureeritud intervjuudega, siis ei ole intervjuueeritavatele esitatud küsimused ja lisaküsimused identsed. Samuti vastasid intervjuueeritavad küsimustele erinevas mahus ning täpsusega. Kõik intervjuueeritavate esitatud arvud olid umbkaudsed ning neid ei saa avalikest allikatest üle kontrollida, sest vastavat statistikat ei avaldata..

Tähtis on märkida, et küsisin intervjuueeritavatelt küsimusi nende kanali vaatepunktist ehk tegu on kanalite esindajate individuaalsete vaatepunktidega. Individuaalsete vaatepunktide analüüsimiseks tõin kanalite esindejate intervjuudest välja teema kohta käivad tunnusjooned ja tähendused, mis võimaldasid teostada analüütilisi üldistusi.

Iga osalejaga viisin läbi individuaalsed intervjuud. Individuaalintervjuud viiakse läbi ühe intervjuueeritavaga, kes saab võimalikult privaatset ja omas tempos käsitletavaid teemasid arutada (Lepik jt, 2014). Intervjuu struktuuri poolest oli tegu poolstruktureeritud intervjuuga (Lepik jt, 2014).

Intervjuude transkriptsioone analüüsid kasutasin *cross-case* ehk juhtumiülest analüüsi. See tähendab, et kogusin erinevatest intervjuudest kokku kõik konkreetse teema kohta käivad tekstiosad ja võrdlesin selle abil teema käsitlemist kõikide intervjuude lõikes. Juhtumiülene analüüs loob võrdlusvõimaluse abil mõnevõrra suurema üldistamise võimaluse kui näiteks juhtumipõhine analüüs (Kalmus, Masso, Linno, 2015). Enne intervjuude läbiviimist töötasin välja intervjuu kava, mille küsimused olid kooskõlas minu bakalaureusetöö uurimisküsimustega.

4. Tulemused

Saamaks ülevaatliku pildi Eesti alternatiivmeedia kanalite funktsioonidest, olemasolu vajadusest ja tulevikust, teostasintervjuud kolme alternatiivmeedia kanali eestvedajatega. Nendes inimesteks olid Kaur Kender (Nihilist), Peeter Proos (Vanglaplaneet) ja Urmas Espenberg (Uued Uudised).

Seega puudutavad tulemused kolme alternatiivmeedia kanalit. Tulemused on jagatud kahte suuremasse rühma: kanalite toimimine ja nende funktsioonid Eesti meediamaaastikul.

4.1 Kanalite toimimine

Nihilist

Rahvameedia kanalites kirjutavad üldiselt inimesed, kellel puudub suurem ajakirjanduslik kogemus või üldse mingisugune ajakirjanduslik taust. Nad kirjutavad ja kajastavad sündmusi kodanikena, kogukonna osana, aktivistidena ja fännidena (Atton, 2009:265). Kaur Kenderi sõnul kujunevad Nihilistis teemad spontaanselt, sest seal kirjutavad inimesed endale vajalikel teemadel. Nihilistist võib leida luuletusi, novelle ja samas ühiskonnakriitilisi arvamusi lugusid. Muidugi hoiab toimetuse silma peal ja suunab teatud teemasid. Näiteks tõlgitakse välismaa vasakpoolsete poliitikute kirjutisi ühiskondlikel ja poliitilistel teemadel.

“Suhteliselt ikka ja ütleme nii, et 99% oli metsik. Me vaatasime, mis maailmas toimub. Me proovisime kajastada hästi Syriza tegemisi, me proovisime nagu tõlkida kõrge kvaliteediga Janis Varofakise asju. Me proovisime mingit siukest narkopoliitilist debatti tuua Eesti keelde, kvaliteetselt”. (Kender)

Kaur Kender ütles, et Nihilistis blogimine võttis temalt kogu aja ning midagi muud ta selle kõrvalt teha ei jõudnud. Aktiivne blogimine Nihilistis on väga intensiivne tegevus, sest selle sisuvoog neelab kogu jõu.

Sa istud koguaeg ja võtad otse veeni endale seda voogu ja sa elad nagu sellest highst lowni ja lowst highni, et väga intensiivne”. (Kender)

Samas ei saa üldistada, et kõik Nihilistis blogivad inimesed teeksid seda intensiivselt, sest suuremad sisutootjad portaalis on vaid paarkümmend inimest, nagu selgus minu seminaritööst

(Saavik, 2017). Enamik kirjutajaid postitavad Nihilisti vaid paaril korral. Seega sisuvoo toimimise eest vastutavad enamasti toimetajad ja mõnikümmend aktiivsemat kirjutajat (Saavik, 2017).

Aktiivsemaid ja paremaid kirjutajaid hoitakse Kenderi sõnul silma peal ning neid tõstetakse portaalis esile. Samuti kaasatakse andekamaid kirjutajaid teistesse projektidesse.

“Et mingi see, et liked ja favoriidid, esilehele tõstmine, see on ju kõik motiveeriv. Kommenteerimine, meil kommentaarid olid väga tugevad, et sellesuhtes küll. Et mitmed tüübid, kellega me seal kirjutama hakkasime, töötavad nüüd meil näiteks siin mängufirmas. Inimesed ise nagu kuidagi selekteeruvad välja, kes oskavad kirjutada”. (Kender)

Nihilist on oma toimimises Kaur Kenderi sõnul maailmas ainulaadne nähtus. Teist sellist kanalit maailmas pole ning Kenderi sõnul ei seatud Nihilisti luues kedagi eeskujuks.

“Sellist jõulist üleriigilist, ülekultuurilist asja, ma arvan, et see oli üsna unikaalne idee. Me olime üsna algupärased. Sellist struktuuri, kus võtta tõeliselt poliitiliselt aktiivsed autorid ja panna nad kureerima ja panna vastutama noorte kirjutajate eest. Ma arvan, et sellist mudelit ei ole siiani olnud”. (Kender)

Nihilisti ainulaadsus peitub ka olematus koostöös teiste Eesti alternatiivmeedia kanalitega. Kender tõi välja, et kellegagi lihtsalt pole koostööd teha. Nihilist ei määratlenud ennast parimatel aegadel alternatiivmeediaks, sest nende vaatajaskond oli tunduvalt suurem kui teistel alternatiivsetel kanalitel. Samas tehti suurt koostööd ERRi kultuuriportaaliga, kes refereeris sageli Nihilisti tõlkelugusid.

“Kellega meil on super hea koostöö, on Kultuur ERR eksju, nad avaldasid meie lugusid, tõlkelugusid, igast muud asju. Nendega oli koostöö. Mida meil on mingi Tele, Teleg, mis selle nimi oli, Telegram. Mis meil sellega rääkida on. Alternatiivmeedia Eestis on iseenesest Sirp. Meie lugejaskond on sada korda suurem, et mis meil nendega rääkida”. (Kender)

Mingisuguseid piiranguid kirjutajatele ei seata. Iga kirjutaja otsutab ise, kuidas ja millest kirjutada. Seismine absoluutse sõna-, käitumis- ning mõttevabaduse eest näib olevat Nihilisti keskne väärtus (Oidsalu, 2016). Sõna ja mõtte väljendamine taga seisab Kenderi arvates vabadus, mis kaob, kui seada raamid. Teisalt on Nihilistis tunda, et eesti keeles ei saa ennast

vabalt väljendada, sest auditorium on liiga väikene. Kuigi Nihilist püüdlas alguses inglise keelse sisuloo poole, siis see ei õnnestunud (Oidsalu, 2016).

Nihilist loodi Kaur Kenderi ja tema sõprade raha eest ning nad kulutasid portaali loomisel vaid oma ressursse. Toetust ei saadud kuskilt, sest kanal ei müü reklaami ega kogu annetusi. Kõige rohkem raha kulus portaali algusaegadel, kui see loodi. Praegu on ainukene kulu serveri üleväl hoidmine, mida finantseerib üks inimene. Nihilisti arendustegevuse lõpetas Kaur Kenderi kohtuasi. See võttis temalt kui ühelt Nihilisti rahastajalt finantsilised vahendid portaali edasi arendada.

“Mingi ühe sõbra krediitkaardil on ta praegu, tiksub seal, arved lähevad, serveri arved. Ega seal rohkem pole. Disaini peale ikka kulutasime, enda ja sõprade raha sai ikka rajult. Siis, kui ma kohtu alla läksin. Advokaadi arved hakkasid tulema, siis sain aru. Eesti ei ole see riik, kus kõike seda vaja oleks. Ma sain aru, et kõik mu kohtu asi on selleks, et see asi nagu ära suretada või kinni panna”. (Kender)

Kender toonitab, et arendustegevuseks on vaja raha, et muuta portaal rahvusvaheliseks, sest ainult rahvusvahelisel taustal on võimalik Nihilistil arendada. Teisalt on selle tegemiseks vaja inimesi, keda ühendavad samasugused eesmärgid. Üksi kirjanik seda teha ei suuda, ega saa.

“Tuleks raha panna, tuleks leida mingid kõvad kirjanikud, nagu mina olen. Lätist, Leedust, Poolast, Tšehhist. Mingid siuksed internatsionalistid, kommunistid, kirjanikud ja siis panna rahvusvaheliselt see võrgustik tööle. Noh, kutsuda inimesi tänavale ja mässata ja möllata, see oleks see võti”. (Kender)

Vanglaplaneet

Konspirituaalsed kanalid seletavad sageli nähtuseid, mida ei ole võimalik seletada ja see paelub inimesi (Aupers, 2012: 27). Vanglaplaneedi teemad kujunevad suuresti välja peavoolumeediast, mis kajastavad uudiseid sageli poolikult. Kõige rohkem saab kanali haldaja Peeter Proos uudismaterjale läänemeediast. On teatavad suured teemad, millel portaal põhjalikumalt peatub, näiteks: uus maailmakord ja *chemtrails*, mis on ühtlasi klassikalised konspirituaalse meediatüübi teemad ja mida kajastatakse enamasti alternatiivmeedias.

Samas on portaalis teemad, millest kirjutab massimeedia. Nende uudiste puhul püüab Proos teemat rohkem avada ja kajastusest teistsugust väljundit leida. Konspirituaalsus vastandub tänapäeva peavoolu mõtlemisele. Ühtlasi pakub konspirituaalsus inimestele kindlus- ja selgustunnet (Ward & Voas 2011:104).

“Sama moodi, kui massimeedias tuleb mingi uudis ja siis noh, ega massimeedia, ta ei valeta ka alati tervenisti, aga tavaliselt näed kuskil massimeedias mingisugust uudist, mis ei ole otseselt vale, aga siukene pooltõde, et seal on mingisugune väga tähtis asi puudu. No sama, see mikrokiibi teema, et oli uudis, et pandi mikrokiip, et noh, inimesed juba, rahvas oligi juba, et ooh, väga äge. Et jah, lihtsalt kui nagu sellised asjad, mida inimesed nagu väga ei tea siduda kokku nende massimeedia uudistega, siis nagu oleks nagu täitsa piisavgi. Et ei ole vaja alati kuskilt nagu väga kaugelt neid allikaid vaja otsida. Aga jah. Selles mõttes, läänemeediast saab ka päris palju huvitavaid asju”. (Proos)

Sisuvoo käimas hoidmine on keeruline ülesanne, sest kanal on täielikult ühe inimese hallatav. Samas ei sea tegija omale mingisuguseid tähtaegu, millal üks või teine lugu peab ilmuma. Pigem tekivad uudised siis, kui Peeter Proos leiab hea teema, millest kirjutada. Teisalt tuleb tähele panna seda, et Peeter Proos tugineb oma uudistes ainult kindlatele allikatele ja kajastab ainult seda, mida on võimalik tõestada. See loob ka Vanglaplaneedi kui konspirituaalsele kanalile teatavad takistused uudiste kajastamisel, sest paljude taoliste kanalite uudised on sageli ilma adekvaatsete tõestusmaterjalidega. Näitena võib tuua ufode või lameda maa teemad. Peeter Proos heidab tõestusmaterjalide puudumist ette mitmele Eesti alternatiivmeedia kanalile.

“Telegram paneb nagu kõik sinna ülesse, minul näiteks on endal ikka niimoodi, et kui ma nagu tõestada ei saa asja, siis ma ei hakka sellest rääkima või kirjutama. Siis noh. Nõmmerraadio on ka nagu, ta võtab ka nagu seinast seina, et seal käib igasuguseid külalisi ja seal on igasuguseid saateid, et noh, ei pane ka väga piiri ette, millest rääkida”. (Proos)

Peeter Proos võrdles Vanglaplaneeti Infowarsiga, mis on välismaa konspirituaalse suunitlusega meediakanal. Infowarsil on Vanglaplaneedile suur mõju, sest mitmed inglise keelsed lood on just sellest portaalist eesti keelde tõlgitud. Suurimad sarnasused kahe kanali vahel on Proosi arvates poliitkorrektsuse puudumine ja ning nendest teemadest rääkimine, mida massimeedia ei puuduta.

Et mina noh tavaliselt jälgin seda Infowarsi teemat. Seal on ka, neil on sama moodi. Hästi palju erinevaid külalisi. Noh, selles mõttes, et nad ei räägi seal ka mingitest ufodest ega poltergeistidest ja asjadest, et noh, teemad on ikkagi poliitilised. Aga nad on nagu hästi paljude erinevate külgede pealt. Et sina ei tule meie saatesse või siukest asja ei ole. Et sa pead olema nagu poliitiliselt korrektne või ei tohi midagi öelda. (Proos)

Mõlema kanali puhul võib kasutada Barkuni (2013) kolme konspirituaalse teooria põhipunkti, mis mõlemat portaali iseloomustavad:

- Midagi ei juhtu ilma põhjuseta
- Kõik on ühendatud
- Miski ei ole nii nagu ta paistab

Proosi sõnul teeb Vanglaplaneet koostööd mitme teise konspirituaalse Eesti alternatiivmeedia kanaliga. Näiteks avaldatakse üksteise materjale ning aidatakse neid seeläbi reklaamida. Tamentis, et konkurents kanalite vahel puudub ning võimalusel üksteist aidatakse.

“Selles mõttes, et hiljuti ma selle filmi andsin välja vaktsiini kohta, siis Nõmme raadioga sai koostööd teha, siis Telegramiga, me nagu teame ikka üksteist, aga noh, nad on mingisuguseid minu artikleid postitanud ja ma olen neile reklaami teinud”. (Proos)

Vanglaplaneedi põhiline tulu tuleb vitamiinide ja esemete müügist. Väiksem osa on reklaami tulud ja annetajate toetused, mida on portaalile paaril korral tehtud. Proosi sõnul on ta kõik vajaminevad asjad ise ostnud ja saab lehekülje haldamisega hakkama, sest ta teeb seda üksi ning kellelegi pole vaja midagi maksta. Samas on kanali arendustegevuseks vaja leida vahendeid, sest üksi ei suuda Proos kanalit mõjusamaks muuta. Lisaks toonitas ta oma ebapädevust kanali turundamisel, mis juba eeldab lisajõudude kaasamist.

“Ega põhitööna seda nagu teha ei saa, kuigi mingisugused mõtted on. Mingid reklaamid jooksevad ja vitamiini müün ja niimoodi, et teenib ka ikka. Mingisugused videoasjade tegemiseks, mis ma teen, selle tehnika ma olen suutnud endale soetada. Ega seal ei ole. Ise ma teen need artiklid, kui ma teen. Mingisuguseid toimetajaid ja asju ei ole”. (Proos)

Konspirituaalsuse levikul on väga suur roll internetil ja massimeediat (kaasaarvatud peavoolumeediat) usaldatakse järjest vähem ning seda peetakse manipulatiivseks

informatsiooni edastamise allikaks (Aupers, 2012: 26). Peeter Proos on kindel, et Eestis on Konspiritaalsetel alternatiivmeedia kanalitel suur tulevik. Seda on ta tähendanud ka võõraste inimestega vesteldes.

“Kunagi oli see, et hakkad mõnele inimesele rääkima, siis oli, oi ma ei tea, mingi imelik on, pole kuulnud. Nüüd on niimoodi, et noh, vahet ei ole, kus suurde seltskonda ma satun, siis seal on mingi inimene, kes, oo jah, kuule, vaata siuke värk. Kõik nagu teavad ja huvituvad sellest”. (Proos)

Uued Uudised

Poliitiline alternatiivmeedia muudab inimeste ja peavoolumeedia vahelisi suhteid ning lihtsustab poliitilisi protsesse ja loob poliitike tulevikuväljunditele teistsuguse pildi (Sassen, 2004). Uutes Uudistes kujunevad teemad paljuski nagu peavoolumeedia kanalites. Need on valdkondade põhiselt ära jaotatud. Näiteks on eraldi teemana välja toodud migratsiooni kriis Euroopas. Lisaks on teatud rahvuspoliitilised teemad, mida püütakse rohkem toonitada ja need on jaotatud eraldi rubriikidesse.

“Teemad kujunesid suhteliselt klassikaliselt. Valdkonnad on suhteliselt klassikalised: Eesti, välismaa, majandus, kultuur, ideoloogia. Nagu ma ütlesin, meil on ka ideoloogiline eesmärk tasakaalustada seda vaadete mitmekesisust ühiskonnas, mis vajus nagu liberalismi sohu koledasti vahepeal. Et on ka teistsuguseid vaateid. Ajaloo rubriik on lihtsalt meil väga populaarne, kuna siin ka ajaloost paljud asjad saavad alguse ja hea on tagasi vaadata. Noh, valdkonna põhised on välisinfo, siis migratsiooni kriis Euroopas on meil täiesti eraldi rubriik kohe”. (Espenberg)

Kuigi majanduslikult on portaalil raske, siis päästab neid toimetajate töökus (Eylandt, 2016). Urmas Espenberg rääkis, et portaali sisuvoogu käimas hoida on keeruline sellepärast, et haldajatel on lisaks Uutele Uudistele ka teisi töökohustusi. Kuigi eesmärgiks on võetud avaldada päevas viis lugu, siis alati ei suudeta seda eesmärki täita. Portaaliga on seotud kolm inimest, kes vastutavad selle toimimise eest. Espenberg tõdes, et ajanappuse tõttu on sageli portaali kvaliteet kannatada saanud ja tema kui portaali eestvedaja peab siis vastutuse enda peale võtma.

“Täiesti ausalt: ei ole kerge. Ei ole kerge, eriti kui on veel kõrvalt ülesandeid, aga noh, eks see nõuab harjumist, et kui sa oled seda juba teinud, siis suudad. Noh, jõudu tuleb juurde. See on

üks asi ja teine asi, et ei jõua, aga see läheb jälle üle. Tuleb ise reguleerida seda puhkust ja on teatud asjad, mis tuleb kindlasti ära teha, et asi toimiks ja mõned asjad saab siis natukene hiljem avaldada ja organiseerida tööd.” (Espenberg)

Urmas Espenberg tõdes, et välismaal on mitmeid sarnaseid poliitilisi alternatiivmeedia kanaleid, mis keskenduvad parempoolse informatsiooni levitamisele ning mida ka refereeritakse. Samas jäävad need kanalid sageli liiga poliitiliseks. Uued Uudised vaatavad laiemat pilti ehk nende teemade valdkond on tunduvalt mitmekesisem. Uute Uudiste eesmärk on juurutada Eestis kindlat maailmavaadet. Siin tuleb tähele panna seda, et uusparempoolse maailmavaate esindamise vajalikkus võib peituda EKRE-le valijate hankimises. Siit koorub teine suur erinevus Uued Uudised ja välismaa sarnaste kanalite vahel ehk see, et Uued Uudised teenivad oma tegevuses ühe erakonna huve.

Kui 95% USA peavoolumeediast oli Trumpi vastu, siis väidetavalt Breitbart ja üldse alternatiivmeedia aitas ta võimule. Nad on suhteliselt kitsad, kitsalt segmenteeritud, ütleme poliitika peale. Kasvõi poliitika, poliitika on suhteliselt Eurokomisjoni keskne või selline, kuigi seal on ka mõnikord huvitavaid asju. Siis ütleme, meie portaali, et me võtame nagu laiemat pilti. Et teades, et seda ideoloogilist tausta, mis on tekkinud, noh me võtame sinna ka majanduse, kultuuri, tehnoloogia, ajaloo, et pakkuda sellist parempoolset maailmavaadet. Või noh, sellist uusparempoolset rahvuslikkonservatiivset maailmavaadet tervikuna”. (Espenberg)

Espenbergi sõnul jääb Uute Uudiste ja teiste alternatiivmeedia kanalite vaheline koostöö materjalide jagamise tasandile. Samas nentis ta, et koostööd tehakse vaid sarnase suunitlusega kanalite vahel. Näiteks avaldatakse oma portaalis Objektiivi materjale ja vastupidi. See koostöö toimib sellepärast, et kanalid on oma suunitluselt sarnased. Näiteks konspiratuaalse alternatiivmeedia kanali Telegramiga pole neil mingisugust koostööd teha, sest portaalid on oma käsitluste poolest niivõrd erinevad. Samas ütles Espenberg, et mõned portaali kaasautorid kirjutavad neile Telegrami-laadis uudiseid ning need saavad ka pehmemate teemade rubriigis kajastatud.

“Telegram on selline voodoo meedia, nagu Lang armastab öelda. Eestis on väga palju neid, see on väga populaarne. Nendega meil erilisi koostöö värke ei ole, kuigi meil on tekkinud kaasautoreid, kes armastavad teatud vandenõuteooriad. Neid me oleme siis nii-öelda laupäevaseks lugemiseks pakkunud inimestele. Lihtsalt mõtteharjutusteks. Aga igapäevane töö on meil suhteliselt selline Euroopa ja Eesti reaalse allikatega töö”. (Espenberg)

Uued Uudised toetuvad rahaliselt Eesti Rahvuskonservatiivsele erakonnale ning sealt tulevad suuremad tulud. Reklaami leheküljel ei müüda, sest see ei sobi nende käsitlesega ajakirjanduslikust sisuloomest. Espenberg ütles, et reklaam ei kuulu ajakirjanduse juurde, sest see võtab meedialt tema sõltumatuse. Teatud määral sõltuvad portaali kulud ka kaasautoritest, sest mõnele kirjutajale makstakse honorari ja teisele mitte. Kõige rohkem kulus Uutel Uudistel raha portaali avamisele, kuid käigushoidmise kulud on marginaalsed. EKRE rahastus on piisav, et lehte majandada ja arendada, sest reklaamipakkumistest on siiani keeldutud.

“Aga noh, interneti reklaam on ka selline, et siin on pakkujaid ja nad tahavad saada väga odavalt seda pinda, aga nad ostavad ära siis kogu liikluse ja siis hakkab olema nii, et sa ei kontrolli enam, mida sinna üles pannakse. Siin spordiennustused on pakkunud mingit diili. Ja siis, kes on nagu üksiküritajad, on alla 300 euro kuus ei ole mõtet tegeleda mingisuguse bänneri paigutusega”. (Espenberg)

Portaal on oma hetkeseisuga rahul, sest suuri muudatusi tulevikuks ei plaanita. Väikese hirmuna näeb Espenberg ohtu, et kanal võiks muudatuste tõttu muutuda päevaportaali ja kaotaks selle läbi oma ideoloogia ja eripära. Ainukese olulise asjana peavad Uued Uudised keskenduma pehmematele uudistele, et olla mitmekesisemad. Mitmekesisus võib portaalile kasuks tulla, kui arvestada, et Eesti meediamaastrikul on üks väga sarnase suunitlusega kanal Objektiiv, kes Espenbergi sõnul on portaalilt võtnud nii mõnegi püsijälgija. Siiski praegu ta suurt põhjust konkureerimiseks ei näe, sest lugejaid jätkub mõlemale kanalile piisavalt.

“Et kui nüüd rääkida klassikalise analüütiku poole pealt. Siis on niimoodi, et kuus on keskmiselt üle 200 000 vaatamise. Siis sessioone on mingi 100 000-113 000. Ja püsilugejaid on siis, kõigub vahemikus 48-65 tuhat. Meil on veel kõrval Objektiiv, kes ka suhteliselt samu teemasid käsitleb ja see on natukene ära tõmmanud. Aga teisalt jälle viib nagu laiali seda sõnumit nagu, et ja, keegi seda siin väga ette ei võta, see on suur ettevõtmine”. (Espenberg)

Kokkuvõtvalt joonistuvad tegijatega tehtud intervjuudest välja kanalite toimimise põhijooned (tabel 4). Peamine kanalite sarnasus on see, et teemad kujunevad välja peavoolumeediast ning nendele antakse alternatiivne vaatenurk. Uued Uudised ja Vanglaplaneet teevad koostööd ainult sarnase suunitlusega Eesti alternatiivmeedia kanalitega ja need kaks portaali jälgivad ka sarnaste välismaa alternatiivmeedia kanalite tegemisi. Kuna Nihilist on Eestis ja maailmas ainulaadne alternatiivmeedia kanal, siis ei saa kanalit võrrelda välismaa sarnaste kanalitega.

Ühtlasi ei tee Nihilist koostööd teiste Eesti alternatiivmeedia kanalitega, mis kinnitab seda, et ainult sarnase suunitlusega alternatiivmeedia kanalid teevad koostööd. Peamised erinevused puudutavad kanalite majanduslikke vahendeid, mis määrab omakorda, kui aktiivselt portaalid sisuvoogu käimas hoiavad. Sisuwoo käimashoidmine omakorda määrab, kui palju kanalit jälgitakse. Uued Uudised on ainukene portaal, kus on palgatöölised, kelle ülesandeks on päevas avaldada viis lugu. Ühtlasi on portaal ainukene, kelle tulud tulevad ühest allikast ehk Eesti Konservatiivselt Rahvaerakonnalt.

Tabel 4: Kuidas kanalid toimivad

	Nihilist	Vanglaplaneet	Uued Uudised
Teemade kujunemine	Üldiselt kirjutatakse sellest, millest tahetakse. Toimetuse suunab teatud massimeedia teemasid.	Välismaa konspiritualse alternatiivmeedia põhiteemad. Massimeedia teemade arendus.	Kindlad peavoolumeedia teemad, millele antakse rahvuskonservatiivne käsitlus.
Sisuwoo käimashoidmine	Oleneb, kui aktiivselt keegi kirjutab.	Siis kui tekib teema, millest kirjutada. Tähtaegu pole.	Keeruline, sest portaali tegijad teevad seda kõrvaltöona. 5 lugu päevas.
Võrdlus sarnaste välismaa kanalitega	Pole sarnaseid.	Toimimispõhimõtted on samad.	Laiem teemade valdkond.
Koostöö Eesti alternatiivmeedia kanalitega	Puudub, sest pole võrdväärseid.	Teised konspiritualsed kanalid.	Peamiselt teised poliitilised alternatiivmeedia kanalid.
Majanduslikud vahendid	Kanali loojate isiklikud vahendid.	Esemete ja reklaami müük, annetused.	EKRE rahastab.
Sisusse sekkumine	Mitte kunagi.	-	Vasakpoolse ideoloogiaga lugusid ei avaldata.
Kirjutajate motiveerimine	Paremaid tõstetakse esile ja kaasatakse teistesse projektidesse.	-	Parematele kaasautoritele makstakse honorare.

4.2 Kanalite funktsioonid Eesti meediamaaastikul

Nihilist

Kaur Kenderi arvates saavad Eesti peavoolumeedias noored liiga vähe sõna ning seetõttu ei saa nad ühiskondlikkes protsessides piisavalt kaasa rääkida, mis vähendab nende funktsiooni Eesti riigis. Nad on justkui kõrvale jäetud. Ta sõnas, et noored inimesed on just need, kelle sõna saaks ühiskondlikke muutuseid luua. Noorte osakaal Eesti rahvastikus pidevalt väheneb (Statistikaamet, 2012) ja neil on Kenderi arvates ühiskonnas kõige rohkem probleeme, mida saab Nihilistis jagada. Peavoolumeedia sellist võimalust enamasti ei paku. Teine suur vajadus Nihilisti järele on meedia rollis seista inimese selja taga. Kender toob siin välja näiteks süütuse presumptsiooni juhtumid. Peavoolumeedia puhul näeb ta selgelt seda, et see pole riigist eraldatud.

“Noorte hääl, noori ei ole kuskil. Kui sa vaatad Postimehe arvamusiidrite lõunat, siis keskmine külastajate vanus on seal vist üle 92 aasta, et seal praktiliselt ei ole ühtegi nooremat inimest kui 68. Teine asi on siis see, et Eesti meedia on tohutult riigitrüü, et selline, noh Eesti meedia on isegi riigitrüü kui Vene meedia on Putinile. Meil on puudu sellisest meediast, kes on alati inimese poolt”. (Kender)

Rahvameedia muudab inimesed poliitiliselt kaasatumaks. Kui inimesed loovad oma meedia, siis neil on kergem ennast ja oma kogukonda esile tuua ning seda meediatüüpi võib vaadelda kui iseõppimise projekti (Rodriguez, 2000). Nihilist muudab noori poliitiliselt kaasatumaks, andes neile platvormi, kus oma mõtteid väljendada. Kanali ideaalne eesmärk oli tekitada ühiskonnas mäss, sest ainult rahutuste abil on võimalik radikaalset reformi luua. Reformi taotlus oli ülemaailmne, mitte Eesti-keskne.

“Kutsuda inimesi tänavale ja mässata ning möllata, see oleks see võti. Tuleks rajada poliitilisemaks ja teiseks rahvusvahelisemaks, see on nagu võti. See on ka see, kus meil see asi nagu pooleli jäi. Eestikeskselt seda teha on võimatu”. (Kender)

Vabadus kui printsiip on Nihilisti keskne väärtus ja seda üritatakse kirjasõnas edasi kanda. Mõnikord veidike sunnitult, sest tundub, et õigekirja reegleid eiratakse teadlikult. Kenderi arvates on vaja unustada kõiksugused reeglid.

“Õigekiri on eriti savi. Kõige olulisem asi ongi see, et õigekiri peab savi olema. Sellest algabki vabadus. Ainult idioodid loevad õigekirja. Targad inimesed loevad mõtet. Keel ei ole tehtud

selleks, et õigesti rääkida. Keel on tehtud selleks, et me saaksime rääkida oma mõtteid. Nii pohhui, kuidas iga üks kirjutab. Selle asja nimi on isikupära”. (Kender).

Nihilist lood olid alguses rahvusvaheliste ambitsioonidega (Oidsalu, 2016), kuid see ei läinud läbi. Kanal oleks pidanud kõnetama inimesi, kes tahavad muutusi. Eelkõige noori internatsionalistlikke inimesi. Rahvusvahelisuse taga peituvad massid ja keel.

“Eesti keelel oleks nagu mega võimalus ja koht, kui meil oleks normaalne riik, mis ei repressseeriks keele alusel teisi siin elavaid inimesi. Kui seda eesti keelt peaks tegema uhkusest ja armastusest. Aga kui seda peab tegema niimoodi, et ma kirjutan siin raamatu ja ma tean, et tänu minu sellele raamatule see süsteem läheb edasi, et Narva taksojuhte karistatakse trahviga, et nad ei räägi seda minu raamatu keelt. See on politseiriik, see on politseiriigi keel. Sellel ei ole tulevikku”. (Kender)

Sarnaseid sõnavabaduse piiride katsetusi tähendasin ma ka oma seminaritöös, kus leidsin mitmeid näiteid vulgaarsest ja väljakutsuvast sõnakasutusest, mis olid suunatud kindlate inimeste ja riigiinstitutsioonide pihta (Saavik, 2017).

Kuigi Nihilist üritab ennast peavoolumeediale vastanduda, siis ei arvatud portaali populaarsematel aegadel, et kanal on alternatiivne. Kanalil oli päevas 50 000 vaatajat (Kender, 2017), mis on Eesti mõistes suur auditoorium. Portaali ajas Kenderi sõnul oma selget temaatikat ja ei hoolinud teiste tegemistest. Kenderi arvates lugesid Nihilisti need, kes Eesti meediat muidu üldse ei loe.

“Noh, ega väga ei mõelnud selle peavoolumeedia peale tegemisel. Et ikkagi see, et kui me seda asja olime tegemas. Meil oli ikka meeletult lugejaid. 30-50 tuhat inimest päevas. Me olime mingis mõttes peavool. Meid lugesid need inimesed, kes muidu Eesti keeles midagi ei loe. No, kes ei taha Delfit, need olid kõik meil”. (Kender)

Vanglaplaneet

Peeter Proos kui Vanglaplaneedi ainukene eestvedaja suhtub peavoolumeediasse neutraalselt ja ütleb, et massimeedial ongi oma funktsioon ning nad täidavad seda. Alternatiivmeedial on funktsioon peavoolumeediat täiendada, et meediapilti uusi vaatenurki tuua. Ta toob välja, et

massimeedia ei taha teatud teemadest rääkida, mis loob omakorda vajaduse alternatiivmeedia esiletulekuks.

“Meie saame rääkida ükskõik, mida me tahame. Kui on mingisugune suur asi, millest võiks kirjutada ja millest saaks nagu nii palju klikke ja asju, mida nad tahavad. Millegipärast nad ei kirjuta sellest”. (Proos)

Massimeedia tugineb ideaalis faktidele, mida on võimalik kontrollida. Konspirituaalne alternatiivmeedia pakub selle lugejale võimaluse luua protsessidest teistsugune tõde (Aupers, 2012: 26). Samas tugineb Proosi sõnul Vanglaplaneet uudiste kajastamisel samuti tõestele ja kontrollitavatele faktidele, mis tekitab olukorra, kus tõde muutub ambivalentseks ja inimestel tuleb ise otsustada, mida uskuda.

Konspirituaalsuse kaks põhilist tõdemust, millele kogu süsteem üles ehitatud on järgmised: salajane grupp kontrollib või üritab kontrollida poliitilist ja sotsiaalset korda ja inimkond läbib teadvuse paradigma nihet, mis annab võimaluse salajase grupiga võitlemiseks (Ward & Voas 2011:104).

Salajase grupi all peetakse silmas mõjukaid inimesi, kes üritavad maailma mõjutada. Ühtlasi on mõned nendest mõjukatest inimestest seda kogemata või tahtlikult ka tunnistanud.

“Aaron Russo sai Rockefelleri käest kunagi päris hea intervjuu, kus konkreetset ütles välja, enne 9/11 juba, et juhtub mingi suur asi, mille tagajärjel minnakse Lähis-Itta ja hakatakse nagu sealt pihta ja võetakse maailm üle ja siis lõpuks pannakse inimestele mikrokiibid, et mille tagajärjel on võimalik inimesi kontrollida”. (Proos)

Vanglaplaneedi põhiline eesmärk on inimese muutmine vabalt mõtlevaks. Inimesed peavad oma silmaringi avaldama ja ise oma asjade üle mõtlema, sest ainult massimeediat jälgides elavad nad teadmatuses. Kuigi Proos ei väida, et massimeedia ainult valetab, siis näeb ta vajadust diskussiooniks selle üle, miks midagi juhtub.

“Nõukaajal oli see hea variant, et kui sa oskad ridade vahelt lugeda, siis sa saad väga hästi aru, mis toimub. Tegelikult praegu on täpselt sama moodi, et kui sa tead nagu, mis suunas need inimesed, kes seda maailma nagu enam-vähem püüavad kontrollida, et läbi raha on nende konksu otsas see meedia ka ju. Läbi selle nad siis püüavad mingisuguseid trende nagu maailmas luua niimoodi, et need asjad kuidagi nagu ise läheksid. Ja kui sa vaatad, kuidas massimeedia

nagu räägib kellestki või millestki, ükskõik mida. Siis sa oskad ka ise oma järeldused juba teha, et kus maal nad oma selle asjaga on või mis nende enda plaanid on”. (Proos)

Vanglaplaneedi ülesanne ei ole peavoolumõtlemisele vastanduda, vaid inimest harida. Printsibina võib toimida see, et jälgides mõlemat kanalit ja sidudes neid uudiseid omavahel jõuab inimene lõpuks objektiivse tõe juurde.

“Et just nagu see üldpilt, et kui inimene loeb lihtsalt mingisugust uudist, siis ta nagu ongi rohkem lugenud massimeediat. Massimeedias on seda asja nagu ülistatud ja talle tundub, et see on jube äge, aga noh siis, kui ta selle kohta teist poolt ka uurib, siis ta nagu suudab ise nagu mõelda selle peale rohkem. Et praegu ongi see, et praegu kõik korrutavad järgi seda nagu papagoid” (Proos).

Vanglaplaneet on mõeldud igale inimesele, keda huvitavad alternatiivsed uudise käsitlused. Põhiline eesmärk on välismaa meediast inglise keelseid tekste eesti keelde tõlkida ja informatsiooni sõeluda. Eesti keel tähendab ühtlasi seda, et ka vanemad inimesed saavad ennast antud teemadega kurssi viia. Ta on saanud tagasisidet nii noorte kui ka vanemate inimeste käest ning inimeste huvi kogu konspiratuaalse temaatika vastu kasvab. Samas toob ta esile, et noored saavad Vanglaplaneedis uuritud teemade kohta lugeda välismaa kanalitest, kuid just vanematele inimestele on tähtis, et tekst oleks eesti keeles.

“Peaasi on see, et võimalikult palju eesti keelde panna, et ongi noh. Just vanemas ringkonnas. Noh noorematel on see inglise keel põhimõtteliselt teine emakeel, aga vanematel nagu ei ole väga ja siis ongi nagu see, et kui huvi tunnevad, siis palun väga”. (Proos)

Uued Uudised

Urmas Espenberg ütles, et peavoolumeedia moonutab tõde ja teistmoodi mõtlejaid sildistatakse populistideks. Ta lisas, et ajakirjandus kui neljas võim ei ole vaba ning teenib paratamatult kellegi huve. Sellepärast on vajalik, et alternatiivne meedia saaks oma arvamust avaldada.

“Teame ju väga hästi, mis juhtus Nõukogude liiduga. Tükk aega oli võimul ja siis asjad hakkavad kivistuma ja nüüd on räägitud palju tõejärgsusest. Ja nüüd ilmneb, et see sama peavoolumeedia ajab samasugust juttu nagu Nõukogude propaganda omal ajal. Nii imelik, kui see ka poleks. Et ajab sellist peavoolu juttu, kus tõde on moonutatud ja paraku parempoolsed,

keda siis püütakse küll populistideks, küll äärmuslasteks sildistada. Nii et justkui stagnatsioon on toimunud peavoolumeedias, paraku. Et see on neljas võim ei ole nagu see, mis ta võiks olla, vaba”. (Espenberg)

Alternatiivmeedia muudab inimesed, kes on juba poliitilisest tsentrist eraldunud, veel ekstreemsemaks. See polariseerimisprotsess toimub pigem nende inimeste hulgas, kes on juba varem alternatiivmeedia jälgimise tsentrist eraldunud, kuid mitte nende inimeste hulgas, kelle poliitilised vaated on mõõdukad (Levendusky, 2013). Uute Uudiste funktsioon on tutvustada Eesti ühiskonnas inimestele tegelikku olukorda. Üheks põhiliseks eesmärgiks on uus-parempoolse maailmavaate propageerimine ja seda saab teha ainult läbi oma kanali. Oma kanal loodi suuresti ka sellepärast, et EKRE-le ei antud meedias piisavalt sõna ning see tekitas vajaduse luua erakonna kanal. Peavoolumeedia moonutab erakonna sõnumeid ning teeb seda ka portaali Uued Uudistega. Espenberg ütles, et ta ei taha enam peavoolumeediale intervjuusid anda, sest seal pööratakse enamik tema öeldu ümber ja esitatakse negatiivsel foonil.

“Niikuinii enamasti, need, kes peavoolumeediast huvi tunnevad, need on suhteliselt õelad kõik. Kui ükskord päevaleht tegi lugusid meist ja Objektiivist, siis see toon oli väga halb. Et kuigi ma siiralt tahtsin neile infot anda, ega ma nüüd väga meelsasti ei anna”. (Espenberg).

Vastandumises võib peituda Uute Uudiste võlu, sest portaali jälgivad aktiivselt üle 50 000 inimese (Espenberg, 2017). Alternatiivmeedial puudub staatiline ja selgepiiriline olek ja tegemist on areneva nähtusega, mille eesmärk on edastada kriitikat peavoolumeedia infoedastamisviiside kohta (Madisson, 2013). Espenbergi sõnul hoiab peavoolumeedia neil silma peal.

Espenberg ütleb, et enamik Eesti inimesi on ideoloogiliselt konservatiivsed ja seega võiks nende kanal kõiki neid inimesi puudutada. Kuigi EKREt peetakse pigem vanemate inimeste poolt hinnatud erakonnaks, siis Uusi Uudiseid jälgivad kõige rohkem 18–35 aastased inimesed. Vanemate inimeste osakaal lugejate hulgas on 40%. Espenbergi sõnul tehakse noorte jälgijate nimel suurt tööd kanali moodsaks tegemisel, sest valimisiga langetati 16. aastale.

“Me oleme suhteliselt esirinnas ja töötame noortega Eesti tuleviku nimel. See on nagu üks eesmärk. Et nad kohe ei pruugi nagu reageerida, aga noh valimised lähevad järjest nooremale eale ja see on tore. Aga see 18–24 ja siis see teine segment 24–35, on ka päris suur. Ja kolmas

siis 35–44, ütleme, et neid on üldse kokku mingi 60%. Ja siis neid vanemaid inimesi, neid on kuskil seal 40%”. (Eспенberg).

Kokkuvõtvalt võib tuua tegijate intervjuudest välja peamised funktsioonid, mida kanalitel nähakse (tabel 5). Iga portaali heidab peavoolumeediale ette kindlaid probleeme ning üritab neid oma tegevusega tasakaalustada ja parandada. Portaalide eesmärk on ühiskondliku ja poliitilise reformi teostamine. Samas on reformi teostamise läbiviimine erinev. Näiteks Nihilist soovib radikaalset ja mässumeelset reformi, kuid Vanglaplaneet ja Uued Uudised soovivad reformi teostada inimeste mõttemaailma muutmisega. Nihilist ja Uued Uudised on mõeldud pigem noorematele, kuid Vanglaplaneet vanematele inimestele.

Tabel 5: Kanalite funktsioonid Eesti meediamaastikul

	Nihilist	Vanglaplaneet	Uued Uudised
Peavoolumeedia puudused	Ei kaitse inimesi ning ei anna noortele sõnaõigust.	Ei räägi kõikidest teemadest või teeb seda poolikult.	Moonutab tõde ja sildistab teisitimõtlejaid.
Eesmärgid	Radikaalse reformi teostamine ja sõna- ning mõttevabadus.	Tõe paljastamine ja inimese mõttevabadus.	Rahvusliku kui ainuõige maailmavaate juurutamine.
Peamine sihtgrupp	Noored, kes tahavad ühiskonnas muutuseid.	Vanemad inimesed, kes tahavad konspirituualsete teemade koha eesti keeles lugeda.	Noored konservatiivsed inimesed.
Suhestumine peavoolumeediaga	Ei huvituta.	Neutraalne, mõlemad ajavad oma asja.	Üksteisega konkureerimine ja mahategemine.

5. Järeldused ja diskussioon

Järeldus ja diskussioon võtavad kokku uurimistöö tarbeks püstitatud küsimused.

Kuidas Eesti alternatiivmeedia kanalid Nihilist, Vanglaplaneet ja Uued Uudised toimivad?

Sisu

Teemade kujunemisel peetakse silmas seda, mida kajastab peavoolumeedia ning portaalis püütakse anda neile alternatiivne vaatenurk. Iga analüüsitud kanalit iseloomustab oma kindel agenda – Nihilisti käsitusviisi võib pidada pigem vasakpoolseks, Vanglaplaneet on kriitiline võimueliidi tegevuse suhtes ning püüab avada viise, kuidas eliit maailma kontrollib, Uued Uudised esitavad oma sisus pigem parempoolseid vaateid. Nihilist on uuritud kanalitest kõige rohkem avatud nõ tavalise inimese arvamusele ning sisaldab mitte ainult ühiskondlik-poliitilisi kirjutisi, vaid ka ilukirjandust. Vanglaplaneedi sisus on väga olulisel kohal väljaspool Eestit ringlevate seisukohtade vahendamine eesti keelde, Uued Uudised on kõige selgemalt poliitiliste teemade vahendaja.

Käimashoidmine

Kanalite sisuvoo käimashoidmisel tulevad välja selged erinevused toimetajate arvu ja neile seatud eesmärkide põhjal. Nihilistis kirjutavad peamiselt toimetusevälised inimesed, kes toodavad sisu vastavalt oma soovile. See tähendab, et toimetuses puuduvad igasugused tähtjad ja kohustused. Samas ütles Kender, et aktiivne blogimine Nihilistis võtab kirjutajalt kogu aja ja selle kõrvalt ei jõua midagi muud teha. Teisalt on Nihilistis aktiivseid kirjutajaid vaid paarkümmend. Vanglaplaneedis loob sisu ainult üks inimene, mis seab sisuvoole teatavad piirangud. Samas on Vanglaplaneedil kahe teise kanaliga võrreldes kõige vähem lugejad, mis langetab tema kohustusi portaalis aktiivselt sisu toota, mida kinnitas ka portaali vedaja Proos. Kui Nihilistis ja Vanglaplaneedis toimub sisutootmine vabatahtlikkuse alusel, siis Uutel Uudistel on sisu käimashoidmiseks palgatud kolm töolist, kelle ülesandeks on iga päev avaldada kokkulepitud arv tekste. Seega on Uued Uudised ainukene kanal kolmest, mida võib uudiste tootmises võrrelda peavoolumeedia kanalitega.

Võrdlus välismaa kanalitega

Nihilisti ei saa teiste välismaa alternatiivmeedia kanalitega võrrelda, sest kanali eestvedaja Kenderi sõnul pole sarnase suunitlusega kanaleid olemas ning portaali luues ei võetud kelleltki eeskujut. Samas on kahel teisel kanalil olemas selged välismaa eeskujud, mille tegemisi jälgitakse alates portaalide loomisest. Vanglaplaneedi informatsioon tuleb sageli sarnase suunitlusega välismaa kanalist Infowars, mis käsitleb samasuguseid teemasid nagu Vanglaplaneet. Huvitav on see, et Infowars ja Vanglaplaneet kannavad tegevuses pigem poliitilist agendat. See tähendab seda, et kajastatakse suures osas ühiskondlikke probleeme, mitte maaväliste nähtuse temaatikat, mis kuulub näiteks suurima Eesti konspiritualse alternatiivmeedia kanali Telegrami teemade käsitusse. Kuigi portaali Uued Uudised refereerib sageli välismaa poliitiliste alternatiivmeedia kanalite uudiseid, siis on Eesti kanali eripäraks see, et rohkem rõhku pööratakse mitmekesisusele ehk just pehmematele uudistele. Ühtlasi tasub ära mainida, et Uued Uudised on Eesti parlamendi erakonna EKRE vaadete esindaja, mis eristab portaali sisuloome autonoomsuse aspektist teistest uuritud kanalitest.

Eesti alterantiivmeedia kanalite koostöö

Koostöö tegemise koha pealt võib märgata seda, et seda tehakse ainult oma kanaliga sarnanevate portaalidega. Nihilist on ainukene kolmest alternatiivmeedia kanalist, mis ei tee teiste Eesti alternatiivmeedia kanalitega koostööd. Nihilisti puhul on koostöö puudumine teiste alternatiivmeedia kanalitega mõneti loogiline, sest portaali on ainukene vasakpoolse ideoloogia kandja poliitilistes ja ühiskondlikes debattides. Vanglaplaneet ja Uued Uudised teevad koostööd teiste sarnaste suunitlusega kanalitega ehk siis Vanglaplaneet konspirituaalsete ja Uued Uudised poliitiliste kanalitega. Teistsuguste taotlustega kanalitest hoitakse teadlikult eemale. Konkurentsi kanalid omavahel ei tunnetata, mis võib olla tingitud sellest, et alternatiivseid kanaleid on Eestis vähe ning nende vahel puudub suur vastandus.

Majanduslik toimetulek

Iga kanal saab oma rahalised vahendid erinevatest allikatest. Nihilist toimib ainult kanali eestvedajate isikliku rahakoti pealt. Vanglaplaneet saab oma suuremad tulud reklaami ja esemete müügist ning väikese osa toetustest. Uued Uudised toimivad täielikult Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna eraldatavatest rahadest. Nihilist ja Uued Uudised on tänapäevani teadlikult reklaamimüügist keeldunud, kuid Uutes Uudistes võib reklaami müümine tulevikus kõne alla tulla. Kõige suuremaid finantseeringuid vajasisid portaaliid

käivituspärioodil, kui lehekülg oli vaja toimima saada. Serverite ülalpidamise kulu on marginaalne. Nihilist ja Vanglaplaneet on majanduslike vahendite poolest võrreldes Uute Uudistega küllaltki ebavõrdes seisus. Uued Uudised on finantseeritud võrreldes nende kahega palju paremini, sest erakonna rahalised vahendid võimaldavad palgata portaali eraldi kirjutajaid, kes hoiaksid pidevat sisuvoogu. Samas Vanglaplaneet ja Nihilist peavad vajaliku raha nimel ise pingutusi tegema. Näiteks Nihilistis pole viimase aasta jooksul tehtud ühtegi arendust, mis on suuresti kinni finantsvahendite nappuses.

Kaasautorite autonoomia

Kenderi sõnul ei ole Nihilistis kirjutavate inimeste tekstide sisusse mitte kunagi sekkunud. Sõna- ja mõttevabadus on Nihilistis printsipiiks. Kenderi sõnavabaduse taotlused on Eestis kuulsad. Näiteks oli ta kohtu all raamatu “Untitled 12” kirjutamise eest, sest prokuratuuri arvates oli tegu teosega, mida võib liigitada lapspornograafia alla. Esimese astme kohus mõistis Kaur Kenderi õigeks. Kenderi isikliku projekti võib kanda üle Nihilisti sõnavabaduse aspektis, sest ta tahtis selle teosega näidata, et riigis seatakse sõnavabadusele piire. Uued Uudised ei sea üldiselt oma kaasautoritele piiranguid ning pehmemate uudiste rubriigis avaldatakse isegi selliseid kaasautorite tekste, mis on konspiritualse sisuga. Ainukene piirang kaasautoritele on see, et sotsialistliku sisuga tekste ei avaldata. Espenberg ütles selle kohta, et selliseid tekste avaldatakse lahkesti peavoolumeedias. Seega on Uutes Uudistes sisuloomele seatud teatavad ideoloogilised piirangud, mida Nihilistis ei esine. Samas tuleb märkida, et Nihilistis avaldatud ühiskondlikud ja poliitilised kirjutised on enamasti vasakpoolse ideoloogiaga (Saavik, 2017), mis on ühtlasi kanali toimetajate suunatud ideoloogia ehk siis milline võiks olla toimetajate seisukoht siis, kui seal avaldatakse parempoolse suunitlusega lugusid.

Kirjutajate motiveerimine

Kõik analüüsitud portaalid peavad oluliseks, et portaalidesse kirjutavad kaasautorid oleksid motiveeritud, kuid kasutavad autorite motiveerimiseks erinevaid võtteid. Nihilistis tõstetakse paremaid kirjutajaid esile ning kaasatakse teistesse projektidesse. Uutes Uudistes makstakse parematele kaasautoritele honorare. Kuna Nihilisti külastas parimatel aegadel 50 000 inimest päevas (Kender, 2017), siis võib arvata, et Nihilist on hea alus, kust oskuslikumad kirjutajad saavad tuule tiibadesse ning ühinevad teiste projektidega. Näiteks on mõni Nihilisti autor praegu osaline Kaur Kenderi produtseeritavas arvutimängus “No Truce With The Furies”

tegemistes. Uued Uudised püüavad avaldada kõik kanali ideoloogiaga sobivaid kaasautorite töid, et nad saaksid meediakanalis oma arvamuse välja öelda.

Millised funktsioone Nihilist, Vanglaplaneet ja Uued Uudised tegijate sõnul täidavad?

Peavoolumeedia puudused

Kõikide kanalite eesmärk on oma tegevusega tasakaalustada peavoolumeedia puudusi, mida nad peavoolumeedial näevad. Nihilist seisab noorte õiguste eest meedias kaasa rääkida ja toob peavoolumeedia vajaduse seista inimese selja taga. Vanglaplaneedi põhiline eesmärk on kajastada neid teemasid, millest peavoolumeedia ei räägi või teeb seda poolikult, et pakkuda inimestele mitmekesisemat informatsiooni. Uued Uudised on platvorm peavoolumeediast teisitimõtlejatele ja mitmekülgsemale uudiste kajastamisele. Kuigi kanalite tegijatel on erinevad nägemused peavoolumeedia puudustest, siis kõik arvavad sarnaselt, et peavoolumeedia ei suuda kõiki teemasid hoomata, mis loob ühtlasi vajaduse alternatiivmeediale. Kender ütles, et Nihilisti tegutsemise tulemusena on peavoolumeedia antud meediakanali taotluste suhtes paremaks muutunud.

Kanali eesmärgid

Kui Nihilisti ja Vanglaplaneedi eesmärk on suuresti mõttevabaduse toetamine, siis Uued Uudised seab selgemad piirangud sisule ja edastab sisu, mis teenib konkreetseid eesmärke. Kanali eesmärk on tagada Eesti kui riigi kestvus ning sellepärast kajastab portaal rahvuskonservatiivset maailmavaadet. Lisaks sellele on kolme kanali eesmärk muutuste taotlemine. Nihilisti puhul on taotlus kõige jõulisem, sest kanal peab ideaalis kokku tooma olemasoleva ühiskonnakorralduse ja reeglitega rahul mitteolevad inimesed, kes sooviksid teostada riigireformi. Vanglaplaneedi ja Uued Uudised taotlus on inimesi harida. Vanglaplaneedi eesmärk on inimesi harida, et nad suudaksid poliitilisi ja ühiskondlikke protsesse mõista ning analüüsida, mis aitaks neil rohkem tegelikku olukorda näha ja sellele vastu astuda. Uued Uudised püüab suunata inimeste mõtlemist ja teotada rahvustunnete ja –uhkuse teket. Viimane, tõenäoliselt kasvataks ka kanali haldaja EKRE valijaskonda. Kui Uued Uudised ja Vanglaplaneet on oma taotlustes Eesti-sisesed, siis Nihilisti soov oli alguses korraldada väljaastumine rahvusvahelisel areenil. Kanali plaan oli koondada inglise keelseid

internatsionalistlikke inimesi ja panna nad süsteemi vastu tõusma. Nihilist kui rahvameedia kanal oleks pidanud selles protsessis olema ainult koondaja ja muutuste algataja.

Sihtgrupp

Kui Nihilisti ja Uued Uudised sihtgrupp on noored inimesed, siis Vanglaplaneedil pigem vanemad. Nihilisti ja Uued Uudised puhul on märgata, kuidas sihtgrupp peaks ideaalis teenima kanalite eesmäärke. Nihilisti puhul on noored kõige võti, sest Kenderi sõnul on noored inimesed need, kellel on vaja ühiskonda muuta, sest vanemaid ei huvita noorte probleemid. Portaali Uued Uudised jälgivad kanali eestvedaja sõnul kõige rohkem noored ja keskealsed inimesed. Teataval määral on noorte huvi Uute Uudiste vastu üllatav. Teisalt on oluline märkida, et Uued Uudised on vaid üks EKRE meediaväljund. Urmas Espenberg sõnas, et näiteks EKRE poolt väljastatava ajalehe sihtgrupp on vanemad inimesed. Uued Uudised tundub olema EKRE kanal noortega suhtlemiseks. Valimisiga langetati hiljuti 16 eluaastale ning seega võib olla tegu potentsiaalse valijagrupiga, kellega püütakse selle kanali abil kontakti saada. Vanglaplaneedi vanem auditorium on seletatav sellega, et portaal tõlgib inimesi huvitavaid teemasid inglisekeelest eesti keelde ning see loob vanematele inimestele võimaluse sealt informatsiooni hankida. Nooremad inimesed loevad enamasti neid lugusid otse võõrkeelsetest allikatest.

Suhestumine peavoolumeediaga

Kolme Eesti alternatiivmeedia kanali arusaamad lähevad peavooluga suhestumise osas lahku. Nihilist on ennast peavoolumeediast täielikult isoleerinud ning nende tegemised portaali ei huvita. Vanglaplaneet kui kõige väiksem kanal suhestub peavoolumeediaga neutraalselt ja kanali eestvedaja sõnutsi täidavad mõlemad meediatüübid oma rolli, kuid Vanglaplaneedi eesmärk on sageli peavoolumeediat täiendada. Uued Uudised on uuritud kanalitest peavoolumeedia suhtes kõige kriitilisemad. Üksteisele vastandumine on Uute Uudiste puhul loogiline, sest kanal on jälgimisnumbrite poolest Nihilistist ja Vanglaplaneedist suurem. Kanali külastamisnumbrid on tõenäoliselt üks aspekt, mis paneb peavoolumeedia Uute Uudistega rohkem konkureerima. Kuigi Nihilisti külastajanimbrid oli parematel aegadel võrreldav Uute Uudiste praeguste näitajatega, siis Kenderi sõnul olid nende jälgijad põhiliselt need inimesed, kes eestikeelset meediat ei tarbinud. Seega võib nentida, et sellepärast Nihilist ei konkureerinud Eesti peavoolumeediaga.

Kokkuvõte

Bakalaureusetöö “Eesti alternatiivmeedia kanalite Nihilist, Vanglaplaneet ja Uued Uudised toimimine ning funktsioonid” andis ülevaate Eesti alternatiivmeedia internetiportaalide toimimisest. Nagu pealkiri ütleb, et suurema tähelepanu all olid kolm Eesti alternatiivmeedia kanalit: Nihilist, Vanglaplaneet ja Uued Uudised. Need portaali valisin välja peale põhjalikku kanalite analüüsi, mille eesmärgiks oli leida kolm kanalit, mille põhjal saaks Eesti alternatiivmeedia erinevaid liike iseloomustada ja analüüsida. Kolm alternatiivmeedia tüüpi olid: rahvameedia (Nihilist), konspirituaalne (Vanglaplaneet) ja poliitiline (Uued Uudised) kanal.

Töö teostamiseks viisin läbi kolm poolstruktureeritud intervjuud – Ühe intervjuu iga fookuses olnud kanali esindajaga.

Töö uurimisküsimusteks olid:

1. Kuidas Eesti alternatiivmeedia kanalid Nihilist, Vanglaplaneet ja Uued Uudised toimivad?

2. Millised funktsioone Nihilist, Vanglaplaneet ja Uued Uudised tegijate sõnul täidavad?

Uurimisküsimustele vastusteks leidsin kokkuvõtvalt järgmisi tähendusi. Kanalite teemad kujunevad enamasti peavoolumeediast ning neid teemasid käsitletakse vastavalt kanali püstitatud agendale. Koostööd teevad portaali ainult sarnase suunitlusega alternatiivmeedia kanalitega. Sisuvoo käimashoidmine ja kanali arendamine on seotud sellega, kuidas portaali ennast rahastavad. Kõikide kanalite eesmärk on peavoolumeedia puudusi tasakaalustada. Ühtlasi üritavad portaali oma tegevusega Eesti ühiskonnas muutusi tekitada.

Kuigi alternatiivmeedia on maailmas küllaltki vana nähtus, siis Eestis on aktiivsem alternatiivmeedia tegutsenud vaid viimased paar aastat ning võib spekuloida, et teistsugune meedia muutub riigis järjest populaarsemaks. Kui alternatiivmeedia on oma tegevuses vastandlik peavoolumeediale ja mingil määral ka riigimehhanismidele, siis võib arvata, et ka inimeste seas on alati neid, kes need toimijad oma mõttemaailmas kahtluse alla seavad.

Sellepärast on oluline, et Eesti alternatiivmeediat teaduslikult uuritakse ning analüüsitakse. Seda on tänapäevani tehtud väga vähe, kuid loodetavasti annab minu bakalaureusetöö selle tarbeks oma panuse.

Summary

Bachelor thesis „The role and functions of Estonian alternative media channels: Nihilist, Vanglaplaneet and Uued Uudised“ gave an overview of the workings of Estonian alternative media.

The focus was on the three alternative media channels, namely Nihilist, Vanglaplaneet and Uued Uudised. I chose these three sites after thoroughly analyzing the landscape of Estonian alternative media. My focus was to find three channels which would most accurately characterize the Estonian alternative media.

Each channel had a different orientation from one another. I chose these orientations based on my theoretical approach. These three orientations were: public media (Nihilist), conspiritual media (Vanglaplaneet), and political media (Uued Uudised). I conducted three half-structuralized interviews, one with each of the representative of the channels mentioned above.

The research questions were:

- 1. How do Estonian alternative media channels Nihilist, Vanglaplaneet and Uued Uudised function?**
- 2. Which kinds of functions does Nihilist, Vanglaplaneet and Uued Uudised fulfill according to their makers?**

There were differences and similarities between the three. Differences were in their way of opposing mainstream media, in their functions and in their vision for the future. Similarities were in their aim to offer alternative news to the public.

I found that the themes of these channels are largely taken from the mainstream media and are then covered through their own agenda. Collaboration only exists between alternative media channels when they are alike. Production of material and the development of the channel is closely tied to their way of financing themselves. The aim of all these channels is to fulfill the shortcomings of the mainstream media, as well as try to bring on a social change in Estonian society.

Although alternative media itself is an old phenomenon, it's quite recent in Estonia. It has been around only for the past few years and one could speculate that it's getting more popular in the

future. Alternative media opposes mainstream media and the state. That's why there are always people supporting that kind of worldview. Because of this, it's important to investigate and analyze alternative media scientifically. Up till now, there has been little done, but hopefully, my bachelor thesis fills this gap.

Kasutatud kirjandus

Alexa. (2017). *Top sites in Estonia*. Kasutatud 17.05.2017

<http://www.alex.com/topsites/countries/EE>

Atton, C. (2002). News cultures and new social movements: Radical journalism and the mainstream media. *Journalism Studies*, 3(4), 491-505.

Atton, C. (2003). What is alternative journalism?. *Journalism*, 4, 267-272.

Atton, C. (2009). Alternative and citizen journalism. *The handbook of journalism studies*, 265-278.

Aupers, S. (2012). 'Trust no one': Modernization, paranoia and conspiracy culture. *European Journal of Communication*, 27(1), 22-34.

Barkun, M. (2013). *A culture of conspiracy: Apocalyptic visions in contemporary America* (Vol. 15). Univ of California Press.

Castells, M. (2009). *Communication power*. Oxford, England: Oxford University Press.

Downing, J. (2001). Radical media. *Rebellious Communication and Social Movements*. London, Thousand Oaks (Ca), New Delhi.

Espenberg, U. (2017). *Autori intervjuu*. Tallinn, 24. aprill.

Eylandt, O. (2016). Rahvuselise ja äärmuselise vahelised piirid hägustuvad. *Eesti Päevaleht*, 11. jaanuar. Kasutatud 18.03.2017 <http://epl.delfi.ee/news/eesti/rahvuselise-ja-aarmuselise-vahelised-piirid-hagustuvad?id=73389405>

Facebook: Delfi (2017). Kasutatud 17.05.2017 <https://www.facebook.com/delfi.ee/?fref=ts>

Facebook: NIHILIST.FM (2017). Kasutatud 17.05.2017

<https://www.facebook.com/NIHILIST.FM/?fref=ts>

Facebook: Objektiiv (2017). Kasutatud 17.05.2017 <https://www.facebook.com/objektiiv/>

Facebook: Para-Web (2017). Kasutatud 19.03.2017

<https://www.facebook.com/ParaWeb/?fref=ts>

Facebook: Postimees (2017). Kasutatud 17.05.2017

<https://www.facebook.com/postimees/?fref=ts>

Facebook: Telegram (2017). Kasutatud 17.05.2017

<https://www.facebook.com/telegrammedia/?fref=ts>

Facebook: Uued Uudised (2017). Kasutatud 17.05.2017

<https://www.facebook.com/uueduudised/?fref=ts>

Facebook: Vanglaplaneet (2017). Kasutatud 19.03.2017

<https://www.facebook.com/vanglaplaneet/?fref=ts>

Fenton, N., & Barassi, V. (2011). Alternative media and social networking sites: The politics of individuation and political participation. *The Communication Review*, 14(3), 179-196.

Fuchs, C. (2010). *Alternative media as critical media*. *European journal of social theory*, 13(2), 173-192.

Haas, T. (2004). Research note: Alternative media, public journalism and the pursuit of democratization. *Journalism Studies*, 5(1), 115-121.

Hochheimer, J. L. (1993). Organizing democratic radio: Issues in praxis. *Media, Culture & Society*, 15(3), 473-486.

Holbert, Lance R., Kelly Garrett, and Laurel S. Gleason. 2010. "A New Era of Minimal Effects? A Response to Bennett and Iyengar." *Journal of Communication* 60(1):15–34.

Jamieson, Kathleen Hall, and Joseph N. Cappella. 2008. *Echo Chamber: Rush Limbaugh and the Conservative Media Establishment*. New York: *Oxford University Press*.

Kalmus, V., Masso, A., Linno, M. (2015). Kvalitatiivne sisuanalüüs. K. Rootalu, V. Kalmus, A. Masso, ja T. Vihalemm (toim), *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. <http://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys>

Kender, K. (2017). *Autori intervjuu*. Tallinn, 13. aprill.

Kenix, L. J. (2011). *Alternative and mainstream media. The converging spectrum*. London: Bloomsbury Academic.

- Lepik, K., Harro-Loit, H., Kello, K., Linno, M., Selg, M., Strömpl, J. (2014). Intervjuu. K. Rootalu, V. Kalmus, A. Masso, ja T. Vihalemm (toim), *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. <http://samm.ut.ee/intervjuu>
- Levendusky, M. S. (2013). Why do partisan media polarize viewers?. *American Journal of Political Science*, 57(3), 611-623.
- Madisson, M-L. (2013). Alternatiivmeedia ambivalentne aura. *Sirp*, 39, 5.
- Objektiivikodulehekül (2017). Kasutatud 16.03.2017 <http://objektiiv.ee/>
- Oidsalu, M. (2016). Nihilist.fm-i vastuoluline võitlus horisontaalse tsensuuriga. *Vikerkaar*, 31, 157-171.
- Omanik taotleb portaali Telegram pankrotti (2016). *Postimees*, 25. märts. Kasutatud 15.03.2017 <http://majandus24.postimees.ee/3631663/omanik-taotleb-portaali-telegram-pankrotti>
- Para-Webi kodulehekül (2017). Kasutatud 19.03.2017 <http://www.para-web.org/>
- Proos, P. (2017). *Autori intervjuu*. Pärnu, 15. aprill.
- Ritzer G and Jergenson N (2010) Production, consumption, presumption: The nature of capitalism in the age of the digital 'prosumer'. *Journal of Consumer Culture* 10(1): 13–36.
- Rodriguez, C. (2000). *Fissures in the mediascape: An international study of citizens' media*. Cresskill, NY: Hampton Press.
- Rosensteil, T. (2006). How the Mass Media Divides Us—Two Alternative Perspectives. *Red and Blue Nation*, 1, 249-54.
- Saavik, S. (2017). *Nihilisti kui alternatiivmeedia kanali hinnangud Eesti ühiskonnale*. Seminaritöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond.
- Sassen, S. (2004). Electronic markets and activist networks: The weight of social logics in digital formations. *Digital formations: New architectures for global order*. Princeton University Press.
- Statistikaamet. (2012). RAHVALOENDUSEL LOENDATI 1 294 236 EESTI PÜSIELANIKKU. Kasutatud 14.05.2017 <http://www.stat.ee/63779>

Suits, M. (2012). *VANDENÕUTEOORIAD KUI TÕLGENDUSSÜSTEEM JA MAAILMAPILT VAATEID UUELE MAAILMAKORRALE*. Magistritöö. Tartu Ülikool, filosoofiateaduskond, Eesti ja võrdleva rahvaluule osakond.

Telegrami kodulehekülg (2017). Kasutatud 15.03.2017 <http://www.telegram.ee/>

Tomaselli, K., & Louw, E. (1990). Alternative media and political practice: the South African struggle. *Communication for and against Democracy*, 203-220.

Traber, M. (1985). Alternative journalism, alternative media. *Communication resource*, 7, 1-4.

Tõnumaa, H. (2014). Inspireerivad Eesti inimesed: uue maailmakorra ja vandenõude uurija Peeter Proos. *Telegram*, 6. mai. Kasutatud 21.04.2017 <http://www.telegram.ee/eesti/inspireerivad-eesti-inimesed-uue-maailmakorra-ja-vandenoude-uurija-peeter-proos>

Uibo, M. (2016). Telegram.ee – konspirituuaalsuse maaletooja. *Vikerkaar*, 31, 146-156.

Uued Uudised kodulehekülg (2017). Kasutatud 18.03.2017 <http://uueduudised.ee/>

Vanglaplaneedi kodulehekülg (2017). Kasutatud 19.03.2017 <http://vanglaplaneet.ee/>

Vogelberg, J. (2016). *Lugejate arusaamad Telegram.ee-st kui alternatiivmeedia väljaandest*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond.

Ward, C., & Voas, D. (2011). The emergence of conspirituality. *Journal of Contemporary Religion*, 26(1), 103-121.

Zaller, John R. 1992. *The Nature and Origins of Mass Opinion*. New York: *Cambridge University Press*.

Lisad

Lisa 1. Intervjuude transkriptsioonid

Kaur Kender (Nihilist)

Kuidas teid Nihilistis tituleerida?

Ma olen üks Zaumi liige. Zaum on kultuurirühmitus, mis koosneb: kirjanikest, kunstnikest, sotsialistidest, kommunistidest, ettevõtjatest ja kellest iganes ning Zaumil oli oma blog, Zaum.ee, mis oli hästi tiheda toimetamise poliitikaga ja siis me otsustasime ühel hetkel, et meil on vaja teha selline, meil on vaja teha selline blog, mis siis nagu oleks just vastuspidine, kus kõik saavad avaldada. Ja idee oli, et teeme sellise, kus on sellised kirjanikud, head kirjanikud, on siis nagu *editorid* või kuraatoird, kes nagu kureerivad nooremaid ja sellest tekib mingi siuke debati koht. Mõtlesime, et seda tuleks teha kõikides idaeuroopa keeltes: Läti, Leedu, Poola, mõtlesime ka soomet võib, aga noh põhimõtteliselt Ida-Euroopa, kus on nagu väga puudu siukest adekvaatset noorte inimeste kommunistlikku, stalinistlikku vasakpoolset maailmavaadet. Et see oli meil nagu see idee. Sellest ei tulnud suurt sittagi, sest noh rahade kaasamine muutus peale kriminaalasja võimatuks.

Mis on Eesti peavoolumeedias puudu, et selle kõrvale Nihilisti on vaja?

Noorte hääl, noori ei ole kuskil. Kui sa vaatad Postimehe arvamusiidrite lõunat, siis keskmine külastajate vanus seal on vist üle 92 aasta, et seal praktiliselt ei ole ühtegi nooremast inimest kui 68. Noh tegelt mõni on, aga tegelikkus on ikka see, et noorte inimeste funktsioon Eestis on see, et nad naeratavad, kui nad taha saavad lihtsalt.

See on siis see *main reason*, kas on midagi veel?

See on üks asi. Teine asi on siis see, et Eesti meedia on tohutult riigitrüü, et selline, noh, Eesti meedia on isegi riigitrüü kui Vene meedia on Putinile. Meil on puudu sellisest meediast, kes on alati inimese poolt. Kasvõi võtta kohtus mingisugused süütuse presumptsiooni asjad. Arvestades, kui väga meil on riik nagu politseiriik, siis meil ei ole seda meediat, kes oleks lõpuni inimese poolt. Noored inimesed on üldiselt need, kellel kõige rohkem probleeme tekib

politsei ja riigivõimuga. Nende inimeste eest ei seisa suurt keegi. See on veidikene paremaks muutumas. Kui me kolm aastat tagasi Nihilisti tegime, siis täna on olukord veidi parem. ERR saab sellest funktsioonist aru. ERR arvab, et neil tuleb tegelt seista vabaduste eest ja Postimehes on tegelt mingeid muutusi olnud. Kolm aastat tagasi oli see olukord palju-palju hullem.

Kuidas Nihilist Eesti peavoolumeediaga suhestub. Ongi siuke, et üks on ühes otsas ja teine teises otsas?

Noh, ega väga ei mõelnud väga selle peavoolumeedia peale tegemisel. Et ikkagi see, et kui me need asjad, kui me seda asja olime tegemas. Meil oli ikka meeletult lugejaid. 30-50 tuhat inimest päevas. Me olime mingis mõttes peavool. Meid lugesid need inimesed, kes muidu Eesti keeles midagi ei loe. Neid on päris palju. No, kes ei taha Delfit, need olid kõik meil. Nüüd kus Nihilist midagi ei tee, siis ma arvan, et nad loevad põhimõtteliselt inglise keelset meediat edasi.

Millised erinevused on Nihilistil ja välismaa sarnastel kanalitel?

Ma ei tea välismaa sarnaseid kanaleid. No, Meedium natuke midagi on, aga sellist ütleme radikaalselt poliitilist ma ei tea. Ma arvan, et meie idee oli suhteliselt ainulaadne. Mingid kolledži meediaasjad on, see mida Oidsalu ka oma artiklis välja tõi. Aga ma arvan, et sellist jõulist üleriigilist, ülekultuurilist asja, ma arvan, et see oli üsna unikaalne idee, mille prokuratuur ära tappis. Me olime üsna algupärased.

Ja selle mõtleja olid sina, küllaltki palju?

Mitte ainult ikkagi, et ikka Zaum laiemalt. Robert Kurvitz, Martin Luiga ja Jüri-Francisckus Lotman ja palju veel. Aga noh, see impulss, selline ülimalt vaba meedia teha, tuli minult.

Et sa ei ole maailmas selliseid asju näinud. Vähmalt sinuteada on Nihilist väga ainulaadne?

Ta oli suhteliselt ainulaadne. Sellist struktuuri, et võtta tõeliselt poliitiliselt aktiivsed autorid ja panna nad kureerima ja panna vastutama noorte kirjutatajate eest. Ma arvan, et sellist mudelit ei ole siiani olnud. Meil ei olnud ühtegi eeskuju, kui me tegime seda.

Kui nüüd vaadata siis üldse Eesti alternatiivmeediat, milline siis Nihilisti asetus siin üldse on?

Nihilist ei teeselnud kunagi, et on mingi alternatiivmeedia, me ei teeselnud kunagi, et me oleme alternatiiv millelegi. Me olime see, mis me olime ja me ei pretendeerinud, et me oleme uus Delfi, konspiratiivsem Alkeemia. Meil oli oma poliitiline programm, oma üsna selge agenda. Inimese vabaduse suurendamine, et pigem jah selline klassikaline poliitiline meedia.

Kas te olete teiste Eesti alternatiivkanalitega mingisugust koostööd ka teinud?

Ei. Me ei tee üldse peaaegu Nihilisti edasi. Kellega meil on super hea koostöö, Kultuur ERR, nad avaldasid meie lugusid, tõkelugusid ja igast teisi asju. Nendega oli koostöö. Mida meil on mingi Tele, Teleg, mis selle nimi oli, Telegram, mis meil sellega rääkida on. Või noh, alternatiivmeedia Eestis on iseenesest Sirp. Meie lugejaskond on sada korda suurem, et mis meil nendega rääkida.

Rääkisime ära põhimõtteliselt, mida Nihilist taotleb, et noored tuleksid...

Radikaalset reformi on vaja.

Kuidas need teemad kujunesid, kas te nagu andsite mingeid juhiseid ka alguses või lihtsalt oligi nii, et kes tuli, see kirjutas sellest, mis talle endale sobis?

Suhteliselt ikka ja, ütleme nii, et 99% oli metsik. Me vaatasime, mis maailmas toimub. Me proovisime kajastada hästi Syriza tegemisi, me proovisime nagu tõlkida kõrge kvaliteediga Janis Varofakise asju. Me proovisime mingit siukest narkopoliitilist debatti tuua Eesti keelde, kvaliteetselt. Alates ravikanepist kuni fentanüülini. See kujunes ikka väga väga, see Nihilist oli relv, mis lõi ennast laskmise käigus.

Kui lihtne või keeruline oli seda sisuvoogu käimas hoida kui Nihilist aktiivne oli?

Meeletult, noh. Hästi intensiivne asi on, kui sa tegeled blogimisega. Blogimine võtab kogu su hinge. See on selline asi, mis noh, sa praktiliselt midagi muud kõrvalt teha ei saa. Sa istud koguaeg ja võtad otse veeni endale seda voogu ja sa elad nagu sellest *highst lowni* ja *lowst highni*, et väga intensiivne.

Kas te kirjutajaid ka kuidagi motiveerisite või mismoodi see välja nägi?

Et mingi see, et *liked* ja favoriidid, esilehele tõstmine, see on ju kõik motiveeriv. Kommenteerimine, meil kommentaarid olid väga tulevad, et selles suhtes küll. Et mitmed tüübid, kellega me seal kirjutama hakkasime, töötavad nüüd meil näiteks siin mängufirmas.

Nägid ära, et need on õiged?

Ei noh inimesed ise nagu kuidagi selekteeruvad välja, kes oskavad kirjutada.

Kas te sisusse ka sekkusite?

Mitte kunagi. Inimesed kirjutasid nagu nad tahtsid.

Õigekiri ei ole oluline?

Õigekiri on eriti savi. See kõige olulisem asi ongi see, et õigekiri peab savi olema. Sellest algabki vabadus. Ainult idioodi loevad õigekirja. Targad inimesed loevad mõtet. Keel ei ole tehtud selleks, et õigest rääkida. Keel on tehtud selleks, et me saaksime rääkida oma mõtteid. Nii pohhui, kuidas igaüks kirjutab. Selle asja nimi on isikupära.

Keda see kanal peale noorte veel kõnetama peaks?

Ei noh, ma ei kujuta ette, keda ta nüüd kõnetama peaks. Meil oli tollal selline kujutelm, et sealt võiks lahti minna sellised sotsiaalsed, poliitilised muutused. Alates fentanüüli probleemiga tegelemisest, kanepi legaliseerimisest. Siukesed ambitsioonid meil olid.

Tulid välja mingil määral?

Hui, midagi ei tulnud. Siin ei tule midagi välja Eestis, ole nüüd. Eesti keeles tehes ei tule ükski asi välja, mitte kunagi.

Teema iseenesest tõstatati?

Keda see kotib noh, teema. See unustatakse ära, läheb üle. See on siuke, seda saaks liigutada, siis kui oleks selline noorte inimeste mass. Noori on üldse erakordselt vähe ühiskonnas. Noored

inimesed, kellel võimudega probleem on, nende protsent ühiskonnas on kahanev. Vanu inimesi on rohkem. Vanad inimesed, nad elu sees ei hakka noorte inimeste probleeme lahendama. Ma arvan, et kanepiseadusi hakatakse hullemaks tegema, pannakse kinni ja. Nii, et ma ei usu, et siin midagi paremuse poole läheks, eesti keeles.

Tasub rohkem inglise keeles kirjutada?

Ma arvan küll, jah.

Kuidas Nihilist üldse majanduslikult toime tuleb?

Mingi ühe sõbra krediitkaardil on ta praegu, tiksub seal, arved lähevad, serveri arved. Ega seal rohkem pole.

Pole kunagi rohkem olnud?

Ei no on, disaini peale ikka kulutasime, enda ja sõprade raha sai ikka rajult, rajult kulutatud. Aga see kõik oli ju plaan, et kunagi me teeme selle kõik äriliseks. Aga siis läks ju kõik putsti.

Said aru, et asi ei toimi?

Ei no siis, kui ma kohtu alla läksin ja advokaadi arved hakkasid tulema, siis sain aru. Eesti ei ole see riik, kus kõike seda vaja oleks. Ma sain aru, et kõik mu kohtu asi on selleks, et see asi nagu ära suretada või kinni panna.

Miks seda teha taheti üldse?

Ega ma ei tea, kas Eestis oleks kirjanikku, kes on ebamugavam *status quo*le. Ma ei kujuta ette. Kõik, enamus, on õudsalt rahul sellega, mis on. Ja noh, mina ei ole. Sellest ma arvan, et tulebki vastus, et miks nad minuga on. Lähevad sinna trampima, kus loom kunagi oli, aga kust loom on ammu lahkunud.

Mis seisus Nihilist praegu on?

Nihilist on põhimõtteliselt ju varjusurmas, me ei tee seal suht sittagi, et noh, meil oli plaan oli ju nagu hoopis suurem, aga siis prokuratuur jooksis meid põhimõtteliselt pikali, et lihtsalt praegu on *site* püsti, me ei ole seal mingit arendust teinud üle aasta. Et ta lihtsalt niisama tiksub.

Ja arvad, et ei liigu ka ülesse sealt tõenäoliselt?

Ei viitsi teha või ei näe põhjust. Ega välistada ei saa, ega ta on niimoodi hingitseb seal. Seda videomängu asja ma praegu vaatan, kuidas maailm sellele reageerib. Saan meeletult mõnusat tagasisidet maailmast ja igalt poolt. Sellega on nii palju mõistlikum tegeleda.

Inimeste huvi on kadunud ja see tõmbab motivatsiooni alla, lisaks rahalistele probleemidele?

Ei noh, inimeste huvi. Kuule, me ole seal midagi teinud. Mis seal inimesi huvitama peaks?

Ma just vaatasin, et mingisuguseid postitusi ikka tuleb, kas just igapäev, aga...

Kuule, aga noh, võrreldes sellega, mis ta ikka oli. Ta oli ikka siuke intellektuaalsuse ja loomingulisuse tulevärk. Nagu midagi täiesti olematut. Keegi ei teadnud, et eesti keeles siukest asja üldse teha saab.

Aga ideaalis, milline Nihilist võiks üldse olla, kui tulevikus kõik oleks vägev?

Kui oleks kommunistlik Eesti, eksju. Siis ta võiks olla Kommunist. No ma arvan, et selline vaba mõttevahetus ja vaba loomingulisus ja kõik see asi on ülimalt oluline. Et ilma selleta nagu iga ühiskond põhimõtteliselt lõppeb ära. Ma arvan, et mingi sellist asja nagu Nihilist on toimivale ühiskonnale vaja. Ma ei ole päris kindel, et meil on toimiv ühiskond Eestis. Ma arvan, et me oleme kuidagi nii hullus kohas. Et me mõtleme koguaeg geopoliitikast ja mõtleme kogu aeg sõjast ja me mõtleme kogu aeg mingitest asjadest, millest normaalsed inimesed üldse mõtlema ei peaks. Meil on KAPO oma kuradima korruptsioonijuttudega ja kaitseväge oma veneohtudega. Nad on ära kaaperdanud meie võime või võimaluse rääkida ühiskonnas normaalsetest asjadest. Me oleme nagu mingi okupatsiooni all elavad inimesed. Me isegi ei saa aru sellest mütsist, mis meile on silmini surutud, et kas siis seesama hirm. Kuidas Eesti inimestel on hirm inglise keeles rääkida, et äkki ma ei räägi õigesti, äkki ma teen vigu. Türa küll, terve maailm räägib inglise keeles, kedagi ei koti, kuidas sa räägid. Peaasi, et sinust aru saadakse.

Mitte kuskil maailmas ei ole keeleinspeksioone, mitte kuskil maailmas ei tehta taksojuhtidele trahvi, et nad ei oska inglise keelt. Kogu maailm lihtsalt räägib inglise keeles. Inglise keel on sellepärast nii võimas keel, et igäüks võib temast rääkida ja trahvi ei saa. Aga me oleme nagu nii ära nussitud ajudega, et me räägime, et inglise keelt tuleb ikkagi perfektselt rääkida, sest muidu me ei austa kuningannat. Noh, käi putsi. Ma arvan, et me oleme ühiskonnana meeletult vaimse rõhumise all praegu.

Kas seda eesti keelt siis üldse vaja oleks?

Ma arvan, et ei ole. Ma arvan, et eesti keelel oleks nagu mega võimalus ja koht, kui meil oleks normaalne riik, mis ei represseriiks keele alusel teisi siin elavaid inimesi. Kui seda eesti keelt peaks tegema uhkusest ja armastusest. Aga kui seda peab tegema niimoodi, et ma kirjutan siin raamatu ja ma tean, et tänu minu sellele raamatule see süsteem läheb edasi, et Narva taksojuhte karistatakse trahviga, et nad ei räägi seda minu raamatu keelt. See on politseiriik, see on politseiriigi keel. Sellel ei ole tulevikku.

Kas sul on mingi mõte, et kui Nihilisti edasi teha, et mis seal muutma peaks, et selle saaks tagasi rööbastele?

Jah, mul olid mingid ideed. Rahvusvaheliseks tuleks teha. Tuleks raha panna, tuleks leida mingid kõvad kirjanikud, nagu mina olen. Noh Lätist, Leedust, Poolast, Tšehhist. Mingid siuksed internatsionalistid, kommunistid, kirjanikud ja siis panna rahvusvaheliselt see võrgustik tööle. Noh, kutsuda inimesi tänavale ja mässata ning möllata, see oleks see võti. Tuleks rajada poliitilisemaks ja teiseks, rahvusvahelisemaks, see on nagu võti. See on ka see, kus meil see asi nagu pooleli jäi. Eestikeskselt seda teha on võimatu.

Inimesi on juba vähe?

Noh, see on lootusetu. Sa, sul on vaja tegelikult vaja seda Euroopa-ülest internatsionalismi vaimu või seda tunnet, mida prooviti ära tappa selle Syriza äratapmisega Kreekas. Meil on vaja see sama solidaarsus ja internatsionalism tagasi tuua. Siis oleks sellel asjal tulevikku. Kujutad ette Nihilisti teha koos Kreeka ägedate kommunistidega ja kuradi Poola ägedate kommunistidega ja just noorte kommunistidega. Twitter on selles suhtes hea. Twitteri sa saad teha selliseks, nagu sul poliitiline meelsus parajasti on. Ma olen teinud omale stalinistliku tanki,

Twitteri. Noh, mingid 18-22 aastased Kanada, USA, UK noored kommunistid, stalinistid, tšikid. Kui need annavad kütet, siis seda on ikka lust ja rõõm vaadata. Selles mõttes, ma tahan klassideta ühiskonda. Ma tahan, et kõigil inimestel oleks tagatud söök, peavari, arstiabi, kool. Ma tahan, et inimesed ei peaks sügelema, tõmblema, mõtlema, kus nad saavad oma üüriraha, söögiraha. Ma tahan seda ja ma usun, et teistmoodi maailm, parem maailm, kui see, mis meil on, on võimalik. Et ma usun, et unistamine viib edasi ja ma arvan, et selle asja nimi on: kas me tahame või ei, selle asja nimi on kommunism.

See on ju sotsialism?

Kurat, sotsialism on lahja. Ma sotsiaaldemokraatidesse ei usu üldse. Need on lihtsal teised kapitalistide sõbrad. Ma ikka usun seda päris kommunismi. Ma usun, et eraomandust ei peaks olema. Noh, isiklik omand on. Et su riided on isiklikud, su auto on isiklik, su korter on isiklik, su arvuti on su isiklik, kõik need on su isiklikud asjad. Aga, sul ei tohiks olla 10 korterit, et sa võtad raha, et sul enda korter ja siis sul on veel üheksa, kelle käest sa võtad raha, et nad elavad sinu korteris. Ma arvan, et see on kapitalismi eksitus. See on kapitalismi grimass. Ma ei usu, et see on see tee, mis tulevik peaks olema.

Küllaltki sarnased on ju Nihilistis kirjutavate inimeste mõtted ka ju, kui tekste lugeda?

Jah, väga. Ja-jaa.

Seal ei ole väga palju ühest või teisest nurgast mõtteid. Kindlasti mõned üksikud erandid on, aga üldiselt ju on nad kõik sellist meelt. Kiruvad riiki ja kapitalismi?

Ei saa unustada, et see kommunism, millest me räägime, pole see kommunism, mis Nõukogude liidus oli. Kommunistlik ideaal on see, et riiki ei ole. See on see, kus vabad inimesed teevad oma vabat asja, oma loomingut. Mingit riiki ei ole vaja selleks.

See läheb juba anarhismi?

Ei, ei lähe. Kommunistlik ideaal on tegelikult riik ilma riigita. Meil ei ole vaja sellist hullumeelset tsentraliseerimist. Meil on vaja lokaalseid, demokraatlikke otsustusmehhanisme. Me otsustame siin müüri vahel, need otsustavad seal. Me hoolitseme siin oma nõrkade eest,

nemad hoolitsevad seal. Teeme koos mingeid asju. Kogume resurssi, ma ei tea, lendame kosmosesse.

Kui Nihilisti loomine oli, oli see mõte peas, et nagu võiks mingisuguse siukse rahvast ühendava koha, kus kirjutatakse nagu kellelegi kandade peale astudes muutust luua?

Meil oli selline mõte, kus saab vabalt kirjutada, kus saab päriselt vabalt kirjutada. Inimesed ei kujutagi ette, mis tähendab päriselt vaba, kui sa ei ole neile seda vabadust näitanud. Nad arvavad, et vaba ongi see, et nad saadavad mingile Delfile loo ja siis Delfi otsustab, kas ta paneb selle üles või ei pane ja siis paneb teise pealkirja ja siis veel muudab natukene teksti. Nad arvavad, et see ongi sõnavabadus, see ei ole. Vabadus on see, kui ta on päriselt. Teed ära, paned ülesse ja vaatad, kuidas inimesed reageerivad.

Peeter Proos (Vanglaplaneet)

Kas sa teed Vanglaplaneeti üksi või keegi aitab sind?

Jah, päris üksi. Noh, ma vahepeal nõu küsin mingite inimeste käest. Aga muidu jah. Ma olen siuke, üksi on hea mugav teha sellist asja, siis ei ole vaja kellegagi nagu väga vaielda ja mõliseda.

Sa oled seda algusest peale üksi teinud?

Jah.

Aga kelle käest sa nõu küsid, mingite ala spetsialistidelt või kuidas lihtsalt seda lehte teha?

Pigem on jah selle lehe tehnilise poole pealt. Selle väljanägemine ja asi, et, kes on nagu rohkem sellise asjaga kokku puutunud. Ma ei ole sellist veebindust ja asju õppinud mitte kunagi, aga oli vaja hakata levitama ja ainuke võimalus oli veebis, siis sellepärast sai valitud see.

Mis on Eesti peavoolumeedias puudu, et Vanglaplaneedi sugust portaali vaja on?

Puudu pole otseselt nagu midagi, kui sa peavoolumeedia nagu suunitlust mõtled, et noh, selles mõttes, et nemad teevadki nagu oma tööd põhimõtteliselt, et neil ei lastagi väga palju asju teha. Et noh, sama näide, mis siin isegi ERR-is oli selle Rootsi pagulaskriisi hakati rääkima, siis tõmmati kohe eestrist maha. Massimeedia on massimeedia, aga lihtsalt sellele on kõrvale vaja sellist muud kanalit ka, mis nagu võtaks seda asja natuke teise nurga alt ka, vabamalt. Meie

saame rääkida ükskõik, mida me tahame. Alternatiivmeedia, ma arvan, et enamus saidid nagu. Noh Telegram eriti, tema võtab täiesti lampi. Et noh, selles mõttes, infot nagu on. Tegelikult võiks ju nagu massimeedia võtta ka neid asju. Nad tegelikult korjavad nagu igasuguse väikese mingisuguse skandaali ülesse ja, kus mingid kuulsused kuskil on juua täis või mida iganes, aga samas. Kui on mingisugune suur asi, millest võiks kirjutada ja millest saaks nagu nii palju klikke ja asju, mida nad tahavad. Millegipärast nad ei kirjuta sellest.

Kui tuua mõni näide, mis need suured asjad on?

No, seesama 9/11 teema, mis oli eksju. Estonia katastroofi kohta nüüd alles oli ju, ma ei ole ise jõudnud süveneda, aga mingisugune Hollandi uurija või kes see tuli mingi järgmise looga välja ja Postimeest ju kohe tsenseeriti see artikkel, et et noh ma ise ei ole jõudnud lugeda, mis see täpselt on, aga poole kõrvaga kuulsin, millest see rääkis. Et, see on ju skandaal. Sealt saaks ju nii palju kommentaare ja asju, mida ei ole, selles mõttes, et massimeedia peaks olema või sees ju. Küllastatavust kui palju. Nad võtavad maha selle millegipärast. Järelikult on see kuskilt poolt on tsenseeritud ja mingisugused piirid on peal. Et noh, see ongi massimeedia. Sellepärast seda kutsutaksegi mingi valitsuse sülekoeraks ja kõigeiks selleks.

Sina arvad, et ta on ka siis?

No jah, see on täitsa kindel. Muidugi nagu otsesed tõendid mul puuduvad, et ma ei saa nüüd öelda, et kellegile maksti selle eest, et näed, nüüd ta vait oleks või midagi. Kui sa vaatad üldist pilti ja natukene loogiliselt sellest mõtled, siis noh see ei toimi lihtsalt. Oma leiva. See on sama hea kui mõni taksojuht siin Weekendi ajal, et noh ma olen kodus. Ma ei teeni siin mitte midagi. See ei ole loogiline. Et massimeediaga on sama moodi, et sellised kohad, mida ta peaks nagu uurima ja rääkima ning kus ta saaks ise kasu sellest ka veel lisaks kõigele, siis millegipärast on vait või siis hakatakse nagu neid siis maha tegema ja süüdistama, kes seda uurivad, nagu see alternatiivmeedia.

Kuidas Vanglaplaneet üldse peavoolumeediaga suhestub?

Nõukaajal oli see hea variant, et kui sa oskad ridade vahel lugeda, siis sa saad väga hästi aru, mis toimub. Tegelikult praegu on täpselt sama moodi, et kui sa tead nagu, mis suunas need inimesed, kes seda maailma nagu enam-vähem püüavad kontrollida, et läbi raha on nende konksu otsas see meedia ka ju. Läbi selle nad siis püüavad mingisuguseid trende nagu maailmas luua niimoodi, et need asjad kuidagi nagu ise läheksid. Ja kui sa vaatad, kuidas massimeedia

nagu räägib kellestki või millestki, ükskõik mida. Noh, siis sa oskad ka ise oma järeldused juba teha, et kus maal nad oma selle asjaga on või mis nende enda plaanid on. Nüüd Donald Trumpi teema, et noh, ma ei ütle ka nüüd, et see mees on nagu kõige õigem president on, aga samas see, kuidas teda peedistati ja kuidas otsiti nagu täiesti nagu tühiseid asju nagu tema kohta, et ta on naiste kohta midagi öeldnud ja siis võrreldes sellega, mida Obama enne tegi, teda nagu täiega ülistati. Seal on nagu nii palju välja lugeda, et järelikult see ei ole päris nende kontrollitud mees, et kõige nende käitumisest saab nagu väga hästi aru kuhu poole nagu tasuks hoida. Selles mõttes nagu päris ilma massimeediata oleks natukese keerulisem isegi.

Kui võrrelda Vanglaplaneeti ja sarnase suunitlusega välismaa kanaleid, mis nende erinevused näiteks on?

Ei teagi, seal ei olegi nagu väga. Noh, selles mõttes, et need kanalid ise tegelt on Eestis ka kõik on nagu nii erinevad. Telegram paneb nagu kõik sinna ülesse, minul näiteks on endal ikka niimoodi, et kui ma nagu tõestada ei saa asja, siis ma ei hakka sellest rääkima või kirjutama. Siis noh. Nõmmeraadio on ka nagu, ta võtab ka nagu seinast seina, et seal käib igasuguseid külalisi ja seal on igasuguseid saateid, et noh, ei pane ka väga piiri ette, millest rääkida. Ja ega tegelikult põhimõtteliselt läänes sama moodi. Et mina tavaliselt jälgin seda Infowarsi teemat. Seal on sama moodi. Hästi palju erinevaid külalisi. Selles mõttes, et nad ei räägi seal ka mingitest ufodest ega poltergeistidest ja asjadest, teemad on ikkagi poliitilised. Aga nad on kajastavad nagu hästi paljude erinevate külgede pealt. Et sina ei tule meie saatesse või sellist asja ei ole. Nüüd on eriti just selle Trumpi käitumise pärast, et mis ta nüüd teinud on, et seal on nii palju erinevaid arvamusi, et seal puudub see tsensuur, mis on massimeedias. Et sa pead olema nagu poliitiliselt korrektne või ei tohi midagi öelda. Selles suhtes, et see on nagu sarnane joon, aga mis nagu erinevat on, ega ma ei teagi. Selles mõttes, et taktika on sama, et ikkagi noh, nagu inimeste silmaringi avamine, neid mõtlema panna.

Kas Vanglaplaneet teeb ka teiste alternatiivmeedia kanalitega mingisugust koostööd?

Ikka jah. Selles mõttes, et kui ma hiljuti selle filmi andsin välja vaktsiini kohta, siis Nõmme raadioga sai koostööd teha, siis Telegramiga noh me nagu teame ikka üksteist, aga noh, nad on mingisuguseid minu artikleid postitanud ja ma olen neile reklaami teinud. Jah, sellist asja teinud ja selle Janek Hiiega oli kohtuasi, siis ma aitasin. Pärnus midagi toimub, siis on nagu hea, et

ma olen siin. Et ma panen siis enda lehele üles ja saan neile ka midagi anda, kui sellist värki on. Selles mõttes, et teeme ikka koostööd. Jah, et nagu konkurentsi või sellist asja nagu ei ole nende kanalite vahel.

No neid kanaleid on vähe ka Eestis, et mingisugune suur konkurents üldse saaks tekkida tegelikult.

Seda küll, jah. Aga neid väikeseid on küll igasuguseid nagu, mis on nagu blogistiilis, siukseid. Ei selles mõttes, et jah. Need on selles mõttes ühtsete eesmärkidega inimesed kõik, et seal ei ole mingit siukest asja.

Mida Vanglaplaneet taotleb, mis selle eesmärgid on?

Põhimõtteliselt ongi see, et inimesed ei usuks kõike nagu pimesi, et just nagu massimeediat ja seda, mida nagu valitsusringkond teeb, et siukseid asju. Et noh, püüaks nagu anda ülevaate ajaloost, et mismoodi on asjad käinud, et nagu näidata mismoodi tänapäeval samu asju tehakse. Põhiline on ikkagi see, et inimkond enam-vähem kontrolli alla saada ja, et nii rahvastiku arv kui nende nende mõtlemine, kui siuke asi. Et, see ei ole mingi luulu eksju, seda on nagu Rockefellerid ja kõik nagu mitmeid kordi välja öelnud. Ja selles valguses nagu inimestele näidata, et kuhu poole need asjad lähevad. Välja tuua need faktid, mis põhimõtteliselt nagu igapäevaselt tulevad. Igasugused mikrokiibid või mingid *chemtrailid*, mis alles hiljuti olid nagu vandenõuteooria, mis nüüd on sisuliselt, kes see eestlane pani endale mingi 90 euro eest pani just mikrokiibi ja AHHA keskuses on mingid kiibid ja asjad, et kõik need asjad, et tegelikult on see töö juba nii kergeks teinud, seda infot on nagu nii palju, et see kõik nagu kokku võtta ja üles panna. Niimoodi lühidalt kokku võtta ongi nagu, inimeste silmaringi avardamine, et ei usuks kõike, mis meedias räägiti ja nii ongi. Et inimene oleks mõttevabam. Kui inimesed nagu mõtlema ei hakka, siis mõeldakse nende eest ja see ei vii väga kuskile.

Kuidas need teemad üldsde kujunevad, kui sa kirjutama hakkad. Vaatad ikkagi, et kuskil välismaal midagi kirjutatakse, et see on vägev teema või kuidas?

Nii seda kui teist. No selles suhtes, et kui on nagu suurem teema, siis jah. Sama mingid *chemtrailid*, ma ise ei ole ka tükk aega jõudnud tegeleda, sest mul on sama moodi mingi koolilõpetamine ja asjad pooleli, aga muidu jah, et kui on, siis siuke teema. Sama moodi, kui massimeedias tuleb mingi uudis ja siis noh, ega massimeedia, ta ei valeta ka alati tervenisti, aga

tavaliselt näed kuskil massimeedias mingisugust uudist, mis on selline, ta ei ole otseselt vale, aga siukene pooltõde, et sealt on mingisugune väga tähtis asi puudu. Sama see mikrokiibi teema, et oli uudis, et pandi mikrokiip, et noh, inimesed juba, rahvas oligi juba, et ooh, väga äge. Aga samas nagu Aaron Russo sai Rockefelleri käest kunagi päris hea intervjuu, kus konkreetselt ütles välja, enne 9/11 juba, et juhtub mingi suur asi, millega siis, mille tagajärjel minnakse Lähis-Itta ja hakatakse nagu sealt pihta ja võetakse maailm üle ja siis lõpuks pannakse inimestele mikrokiibid, et mille tagajärjel on võimalik inimesi kontrollida. Et jah, lihtsalt kui nagu sellised asjad, mida inimesed nagu väga ei tea siduda kokku nende massimeedia uudistega, siis nagu oleks nagu täitsa piisavgi. Et ei ole vaja alati kuskilt nagu väga kaugelt neid allikaid vaja otsida. Selles mõttes, läänemeediast saab ka päris palju huvitavaid asju.

Praegu on siis tõenäoliselt see teema, kus USA Süüriat pommitas?

Sesuhtes ongi noh, et ma ise olin ka suur Trumpi pooldaja, ega siiamani. Ta on häid asju ka juba teinud, aga ta on nüüd suur küsimärk, et mis nagu toimub. Keegi ei saa päris täpselt aru, et mis teoksil on.

Kui keeruline on üldse seda sisuvoogu käimas hoida seal portaalis, eriti kui sa üksi veel tegutsed?

No aeg on see, mis on nagu kõige suurem probleem, jah. Muidu ega ju, minule see on lihtne. Ega mul neid lugejaid seal nii palju ka ei ole. Põhimõtteliselt jõudumööda teen midagi. Põhimõtteliselt ju ongi niimoodi, et näen kuskil, tuleb mingisugune mõte, siis ma hakkan lihtsalt tegema. Mul ei ole nagu mingit kava, et ma sellel päeval teen seda ja siis teen seda ja niimoodi. Lihtsalt täiesti, siis kui tunned ja tuju tuleb, et sellest oleks vaja kirjutada või mingi video teha, siis ma nagu teen.

Kui palju inimesed üldse loevad seda lehte?

Selles mõttes, et ma ei ole nüüd tükk aega vaatanud, aga siuke paarsada külastust on päevas ikka. Viimati kui ma vaatasin, aga see oli juba jupp aega tagasi.

Tõenäoliselt kui rohkem postitad, siis on ka rohkem vaatajaid.

Noh, ongi jah. Facebookis on vist mingisugune peaaegu 3000 *like*. See ei ole nagu väga paha.

Keda see kanal nagu kõnetama peaks?

Mul on lihtsalt see, et ma püüan panna seda kõike eesti keelde. Läänes on meil tõesti palju informatsiooni, lihtsalt ongi vaja eestistada seda. Vahet ei ole. Mul on isegi tulnud nagu selline päris noor, alla 15-aastane tüdruk koputanud öla peale, et vägev nagu, et siukest asja teed. Siis mul oli küll, et ohh, mida. Et isegi väga noored loevad. Ja noh, vanadest ka noh, ma ei tea, siin Pärnus on ka mingisugune kodanike pisikene grupp, kus olid siukesed nagu isegi 70-aastased inimesed, kes kutsusid rääkima asjadest. Täiesti seinast seina.

Tagasidet saad päris palju?

Ei, no jah, sama moodi, kui midagi teed, siis ikka tuleb.

Sihtgruppi ei ole üritanud ka kuidagi kujundada?

Ei. Peaasi on see, et võimalikult palju eesti keelde panna, et ongi noh. Just vanemas ringkonnas ongi, noh noorematel on see inglise keel põhimõtteliselt teine emakeel, aga vanematel nagu ei ole väga ja siis ongi nagu see, et kui huvi tunnevad, siis palun väga.

Kuidas majanduslikult toime tuled?

Ega põhitööna seda nagu teha ei saa, kuigi mingisugused mõtted on. Vaikselt mingid reklaamid jooksevad ja mingeid vitamiine müün ja niimoodi, et teenib ka ikka.

Pigem majanduslikult on ikka keeruline?

Ei ole keeruline, ma ei tea. Eesti elu. Mingisugused videoasjade tegemiseks, mis ma teen, selle tehnika ma olen suutnud endale soetada. Ega seal ei ole. Ise ma teen need artiklid, kui ma teen. Mingisuguseid toimetajaid ja asju ei ole. Kedagi nagu palgata pole vaja. Pole nagu mingisugust suurt summat, mis selle peale läheks.

Aga lugejad saavad ka ju toetada?

Mõned korrad on isegi toetatud. See on tavaline PayPal konto, mis seal on. See on siuke arve, mis vahel toob midagi. Põhiline sissetulek on müügi pealt. Mingiaeg ma panen T-särgid ka üles. Kunagi ma müüsin T-särke ka, aga siis see läks nagu päris laialdaseks, ma ei jõudnud muid asju

üldse enam teha. Et ma lõpetasin ära selle. Ma kodus ise tegin neid. Seal oli mitte ainult lehe-teemalisi, vaid nagu veel mingid inimesed hakkasid tahtma seda. Lõpuks oli selline tunne, et pane oma T-särgi äri püsti hoopis nagu. Muuga ei jõuagi tegeleda.

Mis seisus Vanglaplaneet praegu on üldse?

Väga kurvas seisus on selles mõttes, et nüüd ma püüan hakata uuesti. Aga mul ka paar aastat on koolivärk olnud ja siis lihtsalt ei jõua. Vahepeal tekib masendus peale. Loed uudiseid ja vaatad, et fakk, oleks vaja midagi kirjutada midagi. Aga tead, et aega ei ole. Ütleme siis niimoodi, et natukene tuleb hoogu võtta ja siis uuesti pihta hakata. Teemasid on vahepeal nii palju peale tulnud, et kust nüüd uuesti pihta hakata. Et jah, plaan on mingisuguseid selliseid väikeseid minidokke tegema hakata ja siis ikkagi rohkem selliseid artikleid kirjutama hakata, et mingeid selliseid asju teha.

Kas selles mõttes ka arendada, et võtta keegi toimetama?

No võib-olla. Oleneb, kuidas läheb. See on täitsa nagu siukene, eks näeb. Aeg näitab.

Tulevikus võiks ikkagi Vanglaplaneet edasi arenedada?

Jaa, muidugi. Mida aeg edasi, seda rohkem inimesed tahavad selliseid erinevaid asju, et ma räägin. Kunagi oli see, et hakkad mõnele inimesele rääkima, siis oli, oi ma ei tea, mingi imelik on, pole kuulnud. Nüüd on niimoodi, et noh, vahet ei ole, kus suurde seltskonda ma satun, siis seal on mingi inimene, kes, oo jah, kuule, vaata siuke värk. Kõik nagu teavad ja huvituvad sellest ja see on. See pole enam mingi uudiski enam, et sellised, sellised eelmise aja vandenõuteooriad. Praegu on need täiesti tavalised jututeemad inimestel juba. Noh, ma ei tea. Ma arvan küll, et see hetkel on just väga hea siukest asja ajada. Järjest rohkem.

Et neid teemasid ei peeta enam nii palju vandenõuteooriateks?

Ei, absoluutselt mitte. See on siuke. Põhimõtteliselt kõik saavad aru, juba mingid kultuuritegelased teevad selliseid asju, kust võib väga palju välja lugeda, et ega saavad aru küll, kuidas maailmas elu käib. Ma usun küll, et üldse. Ma ei mõtle ainult Vanglaplaneeti, vaid üldse ülemaailma seda alternatiivmeediat. See on nagu igas mõttes nii populaarne. Just see tsenseerimise asi, et iga üks saab minna, teha ja rääkida. Vaba diskussioon.

Sõna ja mõttevabadus?

jah, täpselt. Seda, mida massimeedias väga ei ole. Keegi ei jõua seda kollast jama lugeda, ma arvan vähemalt, ja loodan.

Alternatiivmeedia tulevik on helgem?

Kindlasti, täiesti kindlalt.

Mis praegu puudu on. Kuhu peaks alternatiivmeedia oma teraviku sihtima?

See on hea küsimus. Oleneb jälle inimesest. Et noh, selles mõttes, et nii palju kui on inimesi, nii palju on arvamusi.

Mis sinu arvates puudu on?

Oi, seal on väga palju asju puudu. Põhimõtteliselt kõik. Selles mõttes, et just. Mingi kindla lugejaskonna loomine, mingi meililistid ja asjad, mis mul kunagi olid ka, aga ma nägin, et ma pole nii pädev selles asjas ja mul surid välja, et ma peaks mingid uuendama ja siukseid asju tegema. Ja siis pidev uudiste pealevool. Et alati, kui kuskil midagi toimub, et siis nagu võimalikult kiiresti opereerida. Et nagu mingid siuksed asjad on küll praegu puudu. Aga noh seda, ma nüüd hakkan parandama kõike neid asju. Noh tegelikult oleks ideaalne niimoodi. Tänapäeva elu on ju hästi kiire inimestel, et noh väga mingisuguseid raamatuid ei loeta. Pikemates artiklites loetakse pealkirja, esimene lõik läbi ja ongi nagu kogu moos. Aga siukeseid nagu, sellised kiired ja lühikesed videod ja siis peaks olema selline võrgustik, et on mingisugune konkreetne teema ning siis sealt seest sa saad ise nagu edasi minna, uurida sama asja kohta veel, mis seda puudutab. Et põhimõtteliselt nagu selline lõputu ring, et sa saad selle üldpildi kätte, et mismoodi, kes maailmas nagu liigutab. Kes on kes ja noh, mis ta on ajaloos teinud. Et just nagu see üldpilt, et kui inimene loeb lihtsalt mingisugust uudist, siis ta nagu ongi rohkem lugenud massimeediat. Massimeedias on seda asja nagu ülistatud ja talle tundub, et see on jube äge, aga noh siis, kui ta selle kohta teist poolt ka uurib, siis ta nagu suudab ise nagu mõelda selle peale rohkem. Et praegu ongi see, et praegu kõik korrutavad järgi seda nagu papagoid, et nii on nagu massimeedia räägib, aga tegelt võiks seda ise ka mõelda. Kui nagu ise. Raske on nagu mõelda ka, kui sul pole informatsiooni, mille põhjal mõelda. Et siis oleks vaja inimestele fakte, mille põhjal nagu hakata edasi mõtlema.

Internet on ju olemas, aga vanemad inimesed vist ei suuda nagu inglise keelset materjali lugeda?

Ma räägin, seda infot on meil nii palju viimasel ajal, et noh nagu välja selekteerida, mis on õige ja seda kõike kontrollida. Minul on selles suhtes lihtsam, et noh sama Infowars, ma ei ole siiani pidanud ühtegi korda pettuma, et kui nad on midagi väitnud, siis ma olen leidnud selle dokumendi või video või mis iganes, et mingi globalist on seda seal kuskil öelnud või mingid dokumendid on olemas, et noh, aga kui sa võtad mingisuguse suvalise interneti blogi lahti. Näiteks Eestis on – ma ei taha nüüd midagi halvasti öelda – aga sama Jüri Lina, ta koguaeg räägib, et tal on mingid tõendid ja asjad. Aga siia maani, ma ei tea, ma ei ole väga näinud temalt mingisuguseid tõendeid, et ta nagu ainult räägib. Mul oli, ma hakkasin sama moodi vaktsiini asja ajama. Siis oligi, et tal on vaktsiini kohta mingi raamat, kus ta väidab päris huvitavad asju, aga siis kui hakkad internetist nagu otsima, siis siuksed suured sündmused, peaks ju olema mingi märk maas, aga ei ole. Noh siuke, vot on igasuguseid nagu. Hästi ettevaatlik peab olema.

Väga tähtis on see, et oleks allikas olemas, millele viidata?

Selles mõttes, muidu ma olen sama moodi, nagu ju mingi massimeedia, keda ei saa usaldada. Ma püüan nagu usaldusväärne olla. Ja kui ma millegagi puusse panen, siis ma ka nagu tunnistan seda ja noh kirjutan sellest või mida iganes. Et noh see ongi minumeelest see üks põhiasi, mis alternatiivmeedial on, et tal peab olema ka mingisugune taust, mille põhjalt ta seda räägib. Et noh, kui pidevalt on mingisugused faktead sees, siis ei võeta sind väga tõsiselt. Mina arvan, et alternatiivmeedia peaks olema ikka üks tõsiseltvõetav asi. Massimeedia on siuke, mis on ...

Võib-olla nad täiendavad üksteist?

Noh, ongi noh. Su enda teadmised peavad olema nagu päris laialdased sellest teemast, kui sa vaatad seda. Mingisugused teemad, mida kuulad, mille kohta omaarust nagu tead, siis kui massimeedias räägitakse, siis ongi nagu hästi pealiskaudselt ja sinna pannakse oma spinn sisse, et see oleks kellelegi kasulik.

Et alternatiivmeedia ei tööta kellegi huvides?

Selles mõttes, et kelle huvides neil nagu töötada on, et ma ei väida, võib-olla tõesti on ja nüüd jään vastuse võlgu, kes see üks ka mingisuguse presidendi teadusnõunik oli vist, kes iganes,

ütles, et üks variant ongi seda alternatiivmeediat alla suruda nagu sellega, et noh teemegi nagu mingisugused oma organisatsioonid, mis näevad välja ka nagu alternatiivmeedia ning ajame seal siis puhast paska, et nagu segame mingisugused konkreetset faktid mingite ufolugudega ära ja siis vaadataksegi, et tegemist on mingite hulludega ja ja ullikestega, aga noh. Selles mõttes ongi, et alati tuleb kontrollida. Aga näiteks Nõmme raadio Eestis või Infowars, kelle heaks nad nagu siis töötaks või kellele nad nagu kasu tooks. Ma ei tea. Ise nad majandavad oma mingitest müükidest. Nad elavad ära. Nõmme raadio sama moodi, reklaame ja asju, mida ta annab. Noh ma ei tea, et vaevalt. See info on siuke, et isegi kui nad töötaksid kellegi heaks. Noh, kui sa paned inimesed mõtlema oma saadete ja oma lugudega, siis ma ei näe, et selle midagi halba oleks ja ja noh eliidile sellest niikuinii mingit kasu ei oleks. Et noh, sama Trumpi asi praegu ju väga hästi tõi välja ju selle. Obama võis teha, mis ta tahab. Obama pooldajad olid ikkagi, et Obama on kõige parem ja mingi fakte ja asju välja tuua ei oska, aga Obama on kõige parem. Trumpiga on see, et nagu tugev diskussioon, et mis teema nüüd on, et kas peaks edasi tegutsema. Isegi kui Trump kasutas massimeediat selleks ära, et pukti saada, siis see on põhimõtteliselt, kui ta nii edasi jätkab, siis ma ei tea, mingit tulevikku väga ei ole. Ennem nagu niikuinii, see eliidi pool teda ei toeta ja siis see seltskond, kes alternatiivmeediat jälgib teda ka enam ei toeta, siis tal pole enam toetust ka väga. Selles mõttes on ikka hea näha, et seal on ikkagi mõtlevad inimesed, kes nagu otsustavad nagu nende asjade üle, mida nad näevad, sellel hetkel, kui see toimub. Mitte nii, et koguaeg on väga hästi ja ja president lubas mulle, ma ei tea, suuremat palka ja tasuta süüa, et siis on kõik väga hästi.

Urmas Espenberg (Uued Uudised)

Aitäh, et te aega leidsite. Tallinnas on kõigil nii kiire.

Niikuinii enamasti, need, kes peavoolumeediast huvi tunnevad, need on suhteliselt õelad kõik. Kui ükskord päevaleht tegi lugusid meist ja Objektiivist, siis see toon oli väga halb. Et kuigi ma siiralt tahtsin neile infot anda, ega ma nüüd väga meelsasti ei anna, aga kui on sõbralik huviline või vajab tööks, siis ma ikka annan.

Kõige pealt küsikski, kui palju teil inimesi on, kes Uued Uudised portaaliga tegelevad?

Põhimõtteliselt neid ei ole palju. Et paar inimest.

Kui palju see paar on?

Ütleme niimoodi, et alaliselt võib-olla tegeleb, tegles senimaani kaks, kaks inimest ja üks oli siis kolmas, oli poolik. Kaks-pool. Aga nüüd see pool läks ära ja tegelikult tuleb nüüd kolmas ka. Aga kõikidel nendel kolmel, ma rõhutan, on teisi ülesandeid ka, et tegelevad portaaliga. Mina olen nagu vastutav, aga, mul on ka väga palju muid ülesandeid.

Kõik on EKRE liikmed?

Ei ole, kaks on, kaks on nii-öelda vabad kodanikud. Kuigi, partei on kodanike ühendus, aga tavaliselt unustatakse ütle mata. Kui kodanikühendus, nagu Vabaerakond armastab rääkida, et ei salli parteisid, kõik peab olema vaba, siis tegelikult partei on ka kodanikuühendus. Seda ei maksa unustada. Seda õpetab ka noortele ühiskonnateaduste õpik, mida ma läbi töötasin hiljuti.

Mis on Eesti peavoolumeediast puudu, et sinna on vaja sellist kanalit nagu Uued Uudised?

No, mis juhtus Euroopas ja natuke ka Ameerikas, peale teist maailmasõda. Noh, tekkis selline justkui omapärane stabiilsus, eksole. Aga keegi ei pannud tähele, milline see stabiilsus oli. Et see oli hirmsasti, eriti Euroopas, Ameerikas natukene teistmoodi, oli selline vasakpoolne liberaalne ja see nagu eriti sai hoogu siis 60ndate lõpu tudengite rahutustest, et need noored, kes siis olid seal barrikaadidel, need on praegu võimul. Teame ju väga hästi, mis juhtus Nõukogude liiduga. Tükk aega oli võimul ja siis asjad hakkavad kivistuma ja nüüd on räägitud palju tõejärgsusest. Ja nüüd ilmneb, et see sama peavoolumeedia ajab samasugust juttu nagu Nõukogude propaganda omal ajal. Nii imelik, kui see ka poleks. Et ajab sellist peavoolu juttu, kus tõde on moonutatud ja paraku parempoolsed, keda siis püütakse küll populistideks, küll äärmuslasteks sildistada. No meil ei ole siis võimalusi peavoolus pildile saada, kui siis, mingi negatiivse varjundiga, et see tingib alternatiivmeedia tekkimise üldse maailmas, siin lääneriikides. See sama on ka Rootsis, Soomes, Euroopas, isegi Ameerikas. Nii, et just see peavool, kes ütleb, et temal on õigus. Tema seisab demokraatia eest, seisab kõikide vabaduste eest, on justkui väljaspool kahtlust ja kõik kes on nende vastu, on justkui äärmuslased, ei saa üldse oma arvamust avaldada. Nii et justkui stagnatsioon on toimunud peavoolumeedias paraku. Et see on neljas võim ei ole nagu see, mis ta võiks olla, vaba.

Kuidas Uued Uudised üldse peavoolumeediaga suhestuvad?

No ütleme niimoodi, et me teame, et nad jälgivad meid. Sest aeg ajalt on sealt võetud mingit infot, mis näitab, et seda on loetud. Siis mingid inimesed, nagu näiteks Linnar Priimägi, loeb seda, sest tema kommentaaridest ma saan ju kohe aru. On tehtud ka intervjuusid, aga need ei ole siis, nagu ma juba alguses ütlesin, midagi positiivset, et ikkagi meis nähakse sellist, kes vaidleb sellele peavoolumeediale vastu, kiputakse sildistama. Ega ole sa siis Kremlimeelne või Süüriaga seotud või mida iganes. Mida absurdsem, seda parem. Kõige lihtsam on see, kui sõimata populistiks, kuigi kõik väga hästi teavad, et Eesti kaks kõige suuremat populistlikku erakonda on Keskerakond ja Reformierakond. Noh juba see loosung "Viie rikkama riigi hulka", et noh, ma ei ole veel populistlikumat loosungit kuulnud. Aga keskerakond suudab ka sellele silmad ette teha, nii et neid näited paluks otsida mujalt. Populismiga ei ole siin midagi pistmist.

Kui nüüd vaadata välismaa alternatiivmeedia kanaleid ja portaali Uued Uudised. Milliseid erinevusi või sarnasusi neil on?

Jaa, sarnaseid portaale on ka. Ütleme, nagu me refereerime neid. On näiteks Breitbart, mis nagu. Kui 95% peavoolu, USA peavoolumeediast oli Trumpi vastu, siis, siis väidetavalt Breitbart ja üldse alternatiivmeedia aitas ta võimule. Ja siis on Townhall, aga mis on erinevus. Nad on suhteliselt kitsad, kitsalt segmenteeritud, ütleme poliitika peale. Kasvõi poliitika, poliitika on suhteliselt Eurokomisjoni keskne või selline, kuigi seal on ka mõnikord huvitavaid asju. Siis ütleme, meie portaali, et me võtame nagu laiemat pilti. Et teades seda ideoloogilist tausta, mis on tekkinud, noh me võtame sinna ka majanduse, kultuuri, tehnoloogia, ajaloo, et pakkuda sellist parempoolset maailmavaadet. Või noh sellist uusparempoolset rahvuslikkonservatiivset maailmavaadet tervikuna. Et sellepärast meil nagu erineb nendest teistest lääne analoogidest.

Kas Uued Uudised teevad teiste Eesti alternatiivmeedia kanalitega koostööd?

Jaa, me teeme koostööd näiteks Objektiiviga. Siis on selline Teabeleht, siis on Arvamusleht. Ikka toimub ja osad teevad meelsamini. Nüüd soovis meiega koostööd teha selline leht nagu Islam.ee. Aga tähendab, nagu, ma ei tea täpsemalt, aga jutt oli mingitest refereeringutest. Et selles suhtes, ega meie seisukoht sellest islami suhtes ei muutu, aga noh, see leht siis soovis meid refereerida ja selliseid koostöö asju ikka on.

Aga see koostöö ongi siis, et jagate materjale omavahel?

Jah, sest ega meediakanal tahab ise oma agendat juhtida. Selles suhtes. Mõtleme, Objektiiv on ka rohkem siukene, nagu selline, tal on nagu rohkem selline kristlik suunitlus, nagu selline väärtuspõhine ja meie portaali on rohkem nagu poliitika ja ühiskonna keskne. Nii, et siis teised on. Telegram on selline voodoo meedia, nagu Lang armastab öelda. Eestis on väga palju neid, see on väga populaarne. Aga selline, kui sul millessegi enam usku ei ole, siis ikkagi on hea uskuda mingitesse nõidadesse või mingisugustesse üleloomulikkesse jõududesse, ufodesse. Nii, et, millessegi peab ju uskuma. Selline on ka. Nendega meil erilisi koostöö värke ei ole, kuigi meil on ka neid, tekkinud kaasautoreid, kes on, kes armastavad teatud vandenõuteooriad. Neid me oleme siis nii-öelda laupäevaseks lugemiseks pakkunud inimestele. Lihtsalt mõtteharjutusteks. Aga igapäevane töö on meil suhteliselt selline Euroopa ja Eesti reaalse allikatega töö.

Ma küsin kohe seda, mida see kaasautorid tähendab. See tähendab, et inimene tahab kirjutada portaali ja siis saadab teile loo?

Jaa. Ja selline kaasautorite võrgustik on võib-olla, noh nagu ka peavoolus olemas, et osad on täiesti vabatahtlikud, kes ei taha mingit hüvitist. Aga nende tööd on ka sellised, et see võtab tunde ja tunde korrigeerimist, et sellest tekstist asja saada. On ka selliseid autoreid, keda me hoonoreerime ja kelle teksti saab kohe üles panna. Kivisildnik, kes mulle hetkel on kirjutanud. Ka teised, Kummel ja Mälberg ning mõned autorid veel. Nii, et nendele me maksame ka honorari. Aga üldiselt on väga palju vabatahtlikku koostööd just rahvuslik-konservatiivselt tiival. Isegi need, kes ei ole meie liikmed.

Kui teile saadetakse see tekst, olete neid tagasi ka saatnud, et ei pane üles seda?

No siin on, ütleme, sotsialistliku sisuga tekste on tulnud, mis oleme tagasi saatnud. Neid avaldatakse lahkelt ju päevalehes. Mis mõttega. Ja kui on väga viletsad, siis olen mõnikord palunud lihtsalt üle vaadata või, tavaliselt kaasautori tekstid kipuvad ka liiga pikad olema, nii et seljuhul oleme palunud lühendada. Aga üldiselt, kui on väärt mõtted vähegi, siis oleme püüdnud neid kaasata selle portaali loomisesse.

Mida Uued Uudised taotleavad ehk mis selle kanali eesmärgid on?

Ja. Kui me hakkasime rääkima sellest tõejärgsest ajastust, siis meie eesmärk ongi valgustada nagu tegelikku olukorda, vähemalt meie enda kohta. Et ütleme, et rahvuslik-konservatiivne maailmavaade või see uusparempoolne maailmavaade. Valgustada selle seisukohti nii nagu nad on. Ükskõik kuhu sa oma agendat nagu jagad, see tuleb ikkagi nagu moonutatud kujul, et oleks üks kindel koht, kus lugeja saab sellega tutvuda ja ja siis teadmiseks võtta, see on meie eesmärk. Aga, muidu nagu hariv ja valgustav ja nii edasi. Et ikkagi rahvusriigi päästmiseks loodud portaali peamiselt.

Aga kuidas teemad üldse kujunevad?

No teemad kujunevad suhteliselt klassikaliselt. Miks just portaal sai tehtud. Tänapäeval on kõik nii kallis ja samal ajal trükimeedia nagu läheb alla. Meil on põhimõtteliselt ka ajaleht "Vaba Konservatiivne Sõna". Aga tele on nagu kallis jälle, siis tuli selline kompromiss nagu multimeedia, et sa saad sinna panna veebiteleviiooni, raadiot kui vaja, arvamused, uudiseid. Valdkonnad on suhteliselt klassikalised: Eesti, välismaa, majandus, kultuur, ideoloogia. Nagu ma ütlesin, meil on ka ideoloogiline eesmärk tasakaalustada seda vaadete mitmekesisust ühiskonnas, mis vajus nagu liberalismi sohu koledasti vahepeal. Et on ka teistsuguseid vaateid. Noh, ajaloo rubriik on lihtsalt meil väga populaarne, kuna siin ka ajaloost paljud asjad saavad alguse ja hea on tagasi vaadata. Ma olen ise ka ajaloo huviline. Ja mõned on niimoodi tekkinud, mis ma ise tähtsaks pean. Kultuuri, majandust, mis seal siis veel on. Lühemad arvamused, need on siis repliigid. Aga need on juba vormid, kuidas arvamust avaldada. Noh valdkonna põhised on välisinfo, siis migratsiooni kriis Euroopas on meil täiesti eraldi rubriik kohe. Vahepeal oli seal nii palju uudiseid. Siis need saated, mida me toodame, tekitasid omaenese kategooria. Nädal riigikogus on muutunud brändiks, et seda saadet nagu keegi ei tee Eestis. Paljud on hakanud malli võtma, et tahavad ka sellist saadet teha, et küll siin Tallinna televisioon ja Riigikogu avalike suhete osakond on midagi sarnast, aga päris see nagu ei ole. Et selles mõttes on väga hea saade meile see. Tabab nagu asja olemust.

Kui keeruline sisuvoogu on käimas hoida?

Täiesti ausalt: ei ole kerge. Ei ole kerge, eriti kui on veel kõrvalt ülesandeid, aga eks see nõuab harjumist, et kui sa oled seda juba teinud, siis suudad. Noh, jõudu tuleb juurde. See on üks asi ja teine asi, et eks siis vahepeal on nagu natuke tunda, et ei jõua, aga see läheb jälle üle. Tuleb ise reguleerida seda puhkust ja on teatud asjad, mis tuleb kindlasti ära teha, et asi toimiks ja

mõned asjad saab siis natukene hiljem avaldada ja organiseerida tööd. Kerge ei ole, aga saame hakkama.

Keda see kanal kõnetama peaks?

Numbrid on väga suured. Et tegelikult, kui olid siin presidendivalimised, siis oli meil siin mõne postituse *reach*, noh meil on Facebookis selline *interface* või kloon ja see suunab *trafficu* sinna, aga kuna videod. Inimene tahab kohe otse vaadata, siis nüüd ta enam ei genereeri tahtlikult sinna põhisaidile. Aga oli 800 000 vaatamist. See tähendab, kui olid Mart Helme paar kõnet, siis presidendivalimiste ajal.

Päevas või?

Ei, see oli teatud aja jooksul. Noh, interneti postitused on suhteliselt kiired. Et nad koguvad selle maksimumi, nagu ütleme, kolme päeva jooksul, võib-olla nädala jooksul. Ma teen seda statistikat tavaliselt kuu lõpus ja siis vaatasin, et 800 000. See tähendab, et tegelikult me võime öelda, et me oleme orienteeritud kogu rahvale. Aga head meelt teeb see, et noh päris oponendid niikuinii ei taha kuulata ega vaadata seda, aga uuringud kinnitavad, et enamik Eestimaa inimesi on konservatiivne ja rahvuslik, siis on eeldus, et suuremale osale rahvast võiks see portaal olla. Aga noh, kõikidele nendele, kes hindavad Eesti vabariiki, selle järjepidevust, meie suveräänsust. Ja siis ka noh, ütleme, vähem sellised konservatiivseid väärtusi hindavad, et perekond, rahvuskultuur ja nii edasi, et siis ka nendele.

Olete te püüdnud seda ise vaatajaskonda kujundada või on nii, et keda huvitab, see vaatab?

Jah, see suunamine on, aga ta kipub nii olema, et internetis see. Meil eriti suur lugejaskond on 18–35 seas ja siis öeldakse, et EKRE on nagu pensionärid, maalt ja muidu lollid. Lugejaskond on meil noored ja haritud inimesed, neid on ligi pooled lugejatest.

Täitsa üllatav.

Jaa, tegelt. Me töötame nagu tulevikku ja ütleme, et internetis on meil ka EKRE *site*. Ainukesena on Reformierakonnal rohkem seal neid vaatajaid. Aga neil ei ole sellist portaali, et seal me oleme suhteliselt esirinnas ja töötame noortega Eesti tuleviku nimel. See on nagu üks

eesmärk. Et nad kohe ei pruugi nagu reageerida, aga noh valimised lähevad järjest nooremale eale ja see on tore. Aga see 18–24 ja siis see teine segment 24–35 on ka päris suur. Ja kolmas siis 35–44, ütleme, et neid on üldse kokku mingi 60%. Ja siis neid vanemaid inimesi, neid on kuskil seal 40%. Et, aga neid me dubleerime nagu muute kanalitega ka nagu raadio ja siis see ajaleht. Ajaleht hiljub meil ka suurte päevalehtede vahel. Et maapiirkondades, kellel ei ole seda interneti harjumust, ei ole kodus arvutit. Aga ütleme, et nutiseadmetes on üle 30% *traffikust*. Üldse on moodsale inimesele igaljuhul.

Kui sageli paberleht ilmub?

Leht on meil kuus korda aastas. See on siis selline klassikaline. Eks me muidugi. Inimesi on palju meil erakonnas ja minu ülesanne peatoimetajana on näidata seda mitmekesisust ka ütleme, et võib-olla kipub seal poliitikuid liiga palju olema, aga noh, püüame ka huvitavat infot jagada konservatismist kui rahvuslusest, kui võimalust on. Et seda, ta ei ole ainult selline partei propaganda.

Kuidas te majanduslikult toime tulete?

Lehekülg kuulub EKRE-le ja EKRE ka teda suurel määral rahastab. Nii, et, ega need kulud ei ole suured. Kodulehe portaali käivitamisel, siis olid suuremad. Nüüd käigushoidmise kulud on väiksemad. Ja ütleme ka, sõltub kaasautoritest. Kui on vabatahtlikud, siis on kulu väiksem. Mõned asjad lihtsalt peavad olema. Panustame interneti, Facebooki, televisiooni, seal ei saa nagu kokku hoida. Et kulud on. Samas ei taha ka sellist, ei ole tegelenud reklaamimüügiga, et see on nagu selline suhteliselt ideoloogia ja poliitika ajakirjandusväline teema. Muidugi see aitaks nagu tasakaalustada, aga võib-olla see nõuaks ka siis. Aga noh, interneti reklaam on ka selline, et, et siin on pakkujaid ja nad tahavad saada väga odavalt seda pinda, aga noh nad ostavad ära siis kogu liikluse ja ja siis hakkab olema nii, et sa ei kontrolli enam, mida sinna üles pannakse. Siin spordiennustused on pakkunud mingit diili. Ja siis, kes on nagu üksiküritajad, on alla 300 euro kuus ei ole mõtet tegeleda mingisuguse bänneri paigutusega. Siis on peetud kalliks ja nii ta on jäänud. See tulu pool on nagu, sellega pole tõsiselt tegeletud, aga need pakkumised pole olnud sellised, mis oleks hirmsasti kaasa aitanud asjale.

Nii, et saate hakkama?

Saame hakkama. Siin on kahe poolega, et jah, et kui sa müüd näiteks selle, mingisugusele reklaamiandjale mingi osa sellest ära, siis kipub olema nii, et sa ei kontrolli enam seda reklaami, mis sinna tuleb. Tavaliselt reeglina, suured pakkujad ja väikepakkujad ei ole vist hetkel veel, hetkel nagu. Kuigi meil on näiteks spordihuvilisi väga palju. Ju see siis, see spordifirma võttis siis välja Google analyticsist interneti tehnoloogia samuti, samuti reisivaldkondadest.

Mis seisus Uued Uudised praegu on?

No meil on seis suhteliselt hea. Et kui nüüd rääkida klassikalise analüütiku poole pealt, siis on niimoodi, et kuus on keskmiselt üle 200 000 vaatamise. Siis sessioone on mingi 100 000–113 000. Ja püsilugejaid on siis, kõigub vahemikus 48–65 tuhat. Püsilugeja kvalifitseerub statistika järgi siis, kui on kaks või enam külastust, pikema ajalist sessiooni. Nii, et sellega võib rahul olla.

See ei olegi väga alternatiivmeedia numbrid, see on juba nagu peavoolumeedial. Suurusjärgud ma mõtlen.

Jaa, aga lihtsalt, ega Eesti ongi, et siin. Meil on veel kõrval Objektiiv, kes ka suhteliselt samu teemasid käsitleb ja see on natukene ära tõmmanud. Aga teisalt jälle viib nagu laiali seda sõnumit nagu, keegi seda siin väga ette ei võta, see on suur ettevõtmine. Ja need numbrid sellepärast võib-olla tulevad ka paremini. Aga noh, ma ütlen, Telegramiga on väga raske nagu võistelda. Väga palju on selliseid inimesi Eestis, kes usuvad sellist ebaloosulikkust või sellist UFO teemat. Et, et seal on ka selline Nišš, kus me saaksime laieneda. Et need inimesed tuleks nagu rohkem maa peale. Aga see äraminek ühiskonnast, see on väga populaarne.

Kuidas võiksid Uued Uudised tulevikus välja näha?

Noh, kindlasti suureneb see video osa, siis multimeedia osa, ütleme. Igasugused videouudised, piltuudised. Rohkem pilti, vähem juttu. Aga vana hea klassika kindlasti jääb. Arvamuslood lähevad lühemaks. Nagu tänapäeval kõik, aga noh, see päris ära ei kao. Ja lugejaid võiks ka olla rohkem, aga see oleneb kõik tööjõust ja kas sinna on mõtet areneda, ütleme nagu päevaportaali või siis üldportaali. See on ka mõttekoht, et esialgu ei ole jõudu ega soovi, aga elame näeme. Spordiuudiseid ei ilmu ja horoskoope ei ole veel edastanud. Kuigi on nõutud sporti ka meie käest.

Kas teil on mingisugune plaan ka, et näiteks iga päev tuleb avaldada üks lugu või kuidas see käib?

Ega me oleme seadnud normiks, et umbes viis lugu peaks olema.

Päevas?

Päevas jah. Aga ma pean siin endale tuhka pähe raputama. Nagu see paavsti juurde läinud Saksa hertsog oli, kes see oli seal kuningas. Et ei ole iga päev suutnud täita. Noh eesmärk on nii. Noh kuskil 170 lugu kuus on meil, keskmiselt ilmub. Selline toodang. Aga noh, teistel on rohkem. Me katsume pigem vähem, aga paremini. Et, aga, mis siin salata. Kipub ka selliseid lugusid, mis on kuskilt lihtsalt võetud, refereeritud. Ei ole eriti vaeva nähtud, aga noh kuskil sinna kanti. Ta võiks olla suurem, võiks olla suurem. Loodame, meile tuli ka nüüd tugev ajakirjanik tööle, EKRE fraktsiooni, Kadri Paas. Loodame, et tema ka aitab meil seda kergitada. Huvitavaid lugusid teha. Kohe-kohe on tulemas intervjuu Võrnoga näiteks, kes on meil Viimsis juhtumisi kandidaat, aga ta ei ole EKRE liige. Jah, tihtipeale jääb mul endalgi napiks aega, et teha intervjuusid ja selliseid asju. Neid tahaks rohkem inimestele valgustada neid teemasid. Sellist kergemat poolt ka siiski rohkem sisse tuua isegi. Praegu on vahepeal kole tõsine.

Kas Uutes Uudistes midagi veel puudu on, peale ajanappuse?

Meil on vahepeal siin olnud. Me ei taha ka muutuda huumori portaaliks. Siin on selline satiirinurk olemas. Ja kus siis saab natuke nalja teha. Poliitiline satiir on ju väga väga vana, väga vana žanr. Aga eks seda peab ka jälgima. Ja nagu ma ütleksin, nalja on kõige raskem teha. Head nalja, see on väga tõsine töö. Et ise ei naera, aga teistel on naljakas. Aga jah, kui ise juba naerma hakkad, siis ei pidavat enam naljakas olema.

Ei tea, ega nali on selline subjektiivne asi.

Ega selles mõttes, mitte surmtõsiselt siis ka, et nail. Mis on muhameedlaste probleem, et nemad ei saa naljast aru ja seetõttu on neid pommipanekuid kole palju. Huumor saabki otsa. Eneseiroonia on väga suur voorus, eksole. Suudad ise enda üle ka kriitiliselt mõelda ja nalja teha. Jah, ega nendel on seal kohe pidur ees. Tihtipeale tulevad need äärmuslikud reaktsioonid, veri on ka kuum. Vot nii.

Lisa 2. Valitud kanalite iseloomustused

Nihilist

Nihilist loodi 2014. aastal kultuurirühmitus Zaumi poolt (Kender, 2017) ja selle üks tähtsam eestvedaja on algusest saadik olnud kirjanik Kaur Kender. Nihilist alustas alguses inglise keelse veebiväljaandena, kuid praegu on võõrkeelseid tekste portaalis vähe. Leheküljelt leiab vaid mõned inglise- ja venekeelsed tekstid, mis tähendab, et domineerivaks informatsiooni edastamise keeleks on eesti keel.

Kaur Kender lõi Nihilisti lootuses, et sellest saab tekstide *Youtube*, mille sisu tuleb kasutajatelt ja kuhu saab müüa reklaami. See plaan nägi ette, et kasutajatega tehakse *app store*'i laadne leping, mille puhul 70% tuludest saaks autor ja 30% jääks Nihilistile (Oidsalu, 2016).

Kuid piiratud finantsvahendid ei tee Nihilisti vähem võimekaks, sest seda alternatiivmeedia veebilehte külastavad aktiivselt tuhanded inimesed, mida võib välja lugeda postituste vaatamiste arvust. Lisaks sellele on Facebookis Nihilisti fännilehel 18. jaanuari seisuga üle 10 000 meeldimise (Facebook, 2017). Need numbrid näitavad, et see kanal ei jäta teatud segmenti Eesti elanikkonnast külmaks.

Nihilist on väljaanne, mis toimib ainult internetis, kuhu kogu tänapäeva meediamaaailm järjest rohkem liigub. Tegu on rahva hääletoruna toimiva alternatiivmeedia kanaliga, mida iseloomustab vastasus peavoolumeediaga. Teiste Eesti alternatiivmeedia kanalite puhul võib tähendada rohkem sarnasusi peavoolumeedia toimimistega.

Parimatel aegadel külastas Nihilisti päevas 30-50 tuhat inimest päevas (Kender, 2017), kuid need jäävad paari aasta tagustesse aegadesse.

Nihilist.ee võib käsitleda kui alternatiivmeedia veebikeskkonda, kus igal inimesel on võimalik teda paeluvatel teemadel kaasa rääkida. Seismine absoluutse sõna-, käitumis- ja mõttevabaduse eest näib olevat Nihilisti keskne väärtus (Oidsalu, 2016).

Nihilisti vormilise ja sisulise poole pealt ilmestab Nihilisti tekste mahategev sõim poliitikate, prominentsete isikute, peavoolumeedia, riigi ja lihtinimeste suunas. Sageli on Nihilistis kirjutatud tekstid vulgaarsel toonil kirjutatud, eriti ühiskonna ja poliitika valdkonna tekstid.

Telegram

Telegram on 2013. aastal loodud alternatiivmeedia kanal, kus põhilised teemade kategooriad on vandenõuteooriad, ühiskonnakriitika ja alternatiivmeditsiin (Uibo, 2016). Telegrami suurust näitab portaali Facebooki fännileht, kus on 14. märtsi seisuga üle 57 000 jälgija (Facebook, 2017).

Telegrami finantseerimine tähendab erinevate rahastamisviiside testimist ja kombineerimist. Alternatiivmeedia kanal kasutab hübriidrahastust, kus osalt tuleb raha reklaamidest, osalt tavalugejatelt ning ka suurematelt toetajatelt (Uibo, 2016). Siiski pole sellest piisanud, sest leht on alles hiljuti pankrotis olnud (Postimees, 2016). Samas jätkab portaali tegevust praeguseni. Rahalisi raskusi on lehel ka ennem ette tulnud. Telegram peatas 2014. aastal rahaliste raskuste tõttu tegevuse, kuid jätkas peale väikest pausi uuesti tööga (Postimees, 2016).

Kuigi Telegram kogub kuulsust lameda maa teooria, mille propageerimiseks on peetud isegi konverentse, siis ei tähenda see seda, et alternatiivmeedia kanal on ainult ühe teema portaali. Üks edutegureid on Telegramil ilmselt olnud laiema vaate võtmine ning enda esitlemine mitte pelgalt kitsa vandenõuteoreetilise kanalina (Uibo, 2016).

Telegram on alternatiivmeedia portaali, millel on oma paberikandjal uudiste edastaja ehk ajakiri. Ajakiri on ilmunud viiel korral ja sellel on sada lehekülge, mis on tehtud keskkonnasõbralikust paberist (Telegeram, 2017).

Kuigi Telegram vastandub oma lugude ja ajakirjandusliku töö poolest peavoolumeediale, siis ei toimu seal avatud ja kollektiivset sisuloomet, nagu näiteks Nihilistis. Telegram toimib pigem nagu professionaalne peavoolumeedia toimetuse. See tähendab seda, et tekstid kirjutab portaali ning toimetab ajakirjanik, mitte iga huviline, kes seda soovib. Seega on Telegramil nii alternatiiv- kui peavoolumeedia tunnuseid. Teisalt edendab Telegram jõudsalt kõikvõimalikke konspiratuaalsusteooriaid, mis annab kanalile alternatiivmeedia positsiooni.

Objektiiv

Objektiiv.ee on Sihtasutuse Perekonna ja Traditsiooni Kaitseks uudiste- ja arvamuspõhine, mis alustas tegevust 2015. aasta oktoobris. Portaal juhendab konservatiivsest ja traditsioonilistest väärtustest ning selle eesmärk on olla Eesti rahva ja maa teenija (Objektiiv, 2017).

Objektiivi juhtkirjas on selgelt välja öeldud see, et platvormi pakutakse sellistele mõtetele ja arvamustele, mis on liberaalses ja vasakule kallutatud peavoolumeedias selgelt alaesindatud

(Objektiiv, 2017). Seega koorub siit välja Objektiivi vastasus peavoolumeediale, mida üritatakse tasakaalustada.

Leheküljel avaldatakse ja analüüsitakse poliitilisi küsimusi. Fookuses on nii sise- kui välispoliitika. Enamik Objektiivis avaldatud kirjutised ja videomarerjalid on konservatiivses võtmes.

Lehekülge haldavad Veiko Vihuri, Varro Vooglaid ja Markus Järvi. Konservatiivsusest ja traditsiooniliste väärtuste austamisest annab tõendust näiteks see, et peatoimetaja Veiko Vihuri on Eesti vaimulik ja arvamustoimetaja on sihtasutuse Perekonna ja Traditsiooni kaitseks juht.

Objektiivi rahastus tugineb ainult eraisikute annetusele ja seega on portaalile lojaalsed jälgijad väga tähtsad, sest ilma nendeta Objektiivi ei registreeriks (Objektiiv, 2017). Facebooki lehe meeldimiste arvu järgi on Objektiivil 15. märtsi seisuga ligemale 11 000 jälgijat (Facebook, 2017).

Uued Uudised

Uued Uudised on meediaportaal, mis ei ole sõltuvuses peavooluvõimust ega meediast. Portaali alustas tegevust 2015. aastal, toetub oma põhimõtetes traditsioonilistele ja konservatiivsetele väärtustele. Kanal vastandub võimueliidi kammitsusele ja nende poliitkorrektsusele (Uued Uudised, 2017).

Portaali juht ja eestvedaja Urmas Espenberg on ühtlasi Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna juhatuse liige ja seega võib eeldada, et Uued Uudised on paljuski opositsioonierakonna hääletoru. Seda ilmestavad veel portaalis sageli sõna saavad inimesed, kelleks on Mart Helme, Martin Helme ja Jaak Madison ehk Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna juhtfiguurid.

Enamik toimetuses avaldatud uudised on koostatud toimetuse poolt, kuid arvamuskolled võivad avaldada ka need inimesed, kelle ideoloogia kattub portaali omaga (Espenberg, 2017). Teemad mida portaalist lugeda saab on esitatud peavoolumeedia ja valitseva valitsuse vastaselt. Samuti propageeritakse konservatismi kui ainuõiget ideoloogiat.

Need põhimõtted on sageli kajastatud portaali juhtkirjades. Näiteks 14. jaanuaril ilmunud juhtkiri, kus väideti, et peavoolumeedia esitab libainformatsiooni ja mängib faktidega. 12. detsembri juhtkirjas kirjutatakse, et Eestis on normiks paturegistri paksuse järgi edutamine ning see näitab inimestele halba eeskuju. 4. mai juhtkirjast võib lugeda, et sotsiaaldemokraatide

mehitatud kultuuriministeerium viib ellu sotside unistust multikultuursest Eestist (Uued uudised, 2017).

Kuigi majanduslikult on portaalil raske, siis päästab neid toimetajate töökus, mida nad teevad sageli tasuta (Eylandt, 2016). Portaalil töötab kokku kolm inimest, kes teevad seda kõrvaltööna. Püsilugejaid on portaalil 48-65 tuhat (Espenberg, 2017).

Kui portaalis pakuvad Uued Uudised lugejatele ajakirjandusliku sisuga lugusid, siis Facebookis on lood teravamad (Eylandt, 2016). Facebookis on portaalil Uued Uudised 18. märtsi seisuga üle 12 000 jälgija (Facebook, 2017).

Para-Web

Para-Webi puhul on tegemist vestlusfoorumiga, kus arutatakse erinevate paranormaalsete ja vandenõuteoreetiliste teemade üle. Selles foorumis osalevad inimesed, kes antud teemadest huvitatud on. See tähendab seda, et teemasid saavad lahata kõik soovijad ning leheküljel puudub suurem hierarhiline struktuur. Teemasid saavad püstitada kõik leheküljele registreerinud kasutajad.

Lehekülg alustas tegevust 2003. aasta lõpust ning hetkeseisuga on sellel Para-Webis üle 8000 kasutaja (Para-Web, 2017).

Teemadena käivad sagedasti läbi sellised vanenõulised teemad nagu: uus maailma kord, ühiskondlike normide moonutamine, vaktsiinidega mürgitamine, inimeste mõjutamine ja teised sarnased teemad (Suits, 2012).

Para-Webi leheküljel on kehtestatud kindlad reeglid, mille järgi peavad kasutajad toimima. Näiteks on välja toodud, et kasutajad vastutavad oma teksti eest ise, edastatav kriitika peab olema põhjendatud ning sünnis (Para-Web, 2017).

Lehekülje eesmärk on ühendada seletamatutest nähtustest huvituvaid inimesi ja arendada nendes valdkondades infovahetust. Sellised sõnad on Para-Webi Facebooki lehel, kus neil on 18. märtsi seisuga 777 jälgijat (Facebook, 2017). Jälgijate arvu poolest jääb lehekülg teistele kanalitele uuritud kanalitele alla. Samas võib seda seletada asjaoluga, et viimane leheküljel toimunud tegevus jäi 2013. aastasse.

Para-Webi peetakse Telegrami eelkäijaks, sest enne Telegrami loomist oli Para-Web konspiratuaalsete teemade kajastamise kõige populaarsem lehekülg (Vogelberg, 2016).

Vanglaplaneet

Vanglaplaneet on mõeldud mõtlevale ja tegutsevale inimesele, keda huvitab maailmas toimuv. Lehe suurimaks eesmärgiks on paljastada võimueliidi tegevuskava ehk uue maailmakorra loomise tagamaad (Vanglaplaneet, 2017). Kanalit on juba kümme aastat vedanud Peeter Proos, kes tegeleb vandenõuteooriate ja nende avalikustamisega. Näiteks on Proos avaldanud filmi vaktsineerimisest, kus ta toob esile vaktsiinide negatiivseid efekte ning kutsub inimesi üles ennast mitte vaktsineerima (Laanemägi, 2015). Vanglaplaneet alustas tegevust 2007. aastal (Telegram, 2014).

Lehekülge külastab praegu paarsada inimest päevas (Proos, 2017), kuigi lehekülje viimane postitus jääb poole aasta tagusesse aega.

Leheküljel on selgelt välja toodud kolm alateemat, millele on antud omapoolsed seletused ja mõttekäigud. Need teemad on uus maailmakord, *false-flag* ja depopulatsioon (Vanglaplaneet, 2017). Need teemad puudutavad vandenõuteooriaid, mis vastanduvad peavoolumeedia poolt pakutavale informatsioonile. Iga alateema on põhjalikult lahti kirjutatud ning faktidega tõestatud. Näiteks Facebookis on Vanglaplaneedi fännileheküljel üle 2800 jälgija (Facebook, 2016).

Vanglaplaneedi koduleheküljelt saab osta erinevaid tablette, mida farmaatsiapoed ei propageeri. Näiteks Kolloidhõbe tilgakesi, mille sisemus sisaldab deioniseeritud vett ja positiivse laenguga hõbedaosakesi (Vanglaplaneet, 2017). Vanglaplaneedi netipoest leiab veel mitmeid teisi farmaatsia ja abivahendeid, mille tarbimiseks tuleb abi küsida homöopaadilt või loodusraviarstilt. Nende asjade müümine on vanglaplaneedile üks suuremaid sissetuleku allikaid (Proos, 2017).

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina Siim Saavik

(sünnikuupäev: 26.04.1995.)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

„Eesti alternatiivmeedia kanalite Nihelist, Vanglaplaneet ja Uued Uudised toimimine ning funktsioonid“,

mille juhendaja on Ragne Kõuts-Klemm (PhD),

- 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
- 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 28.05.2017

